

**DEBRECENI EGYETEM
GYAKORLÓ ÓVODÁJA**

OM: 030862

PEDAGÓGIAI PROGRAM

2024.

Tartalom

A GYAKORLÓ ÓVODA ADATAI.....	4
I. BEVEZETŐ	7
II. GYERMEKKÉP	8
1. GYERMEKKÉP	8
2. ÓVODAKÉP.....	10
2.1. ÓVODAKÉPÜNK	10
2.2. CÉLOK, ALAPELVEK, FELADATOK	11
2.3. ÓVODAI NEVELÉSÜNK ALAPELVEI	13
3. AZ ÓVODA, MINT AZ ÓVODAPEDAGÓGUS HALLGATÓK GYAKORLATI KÉPZÉSÉNEK SZÍNTERE	15
III. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI	17
1. ÖNFEJLESZTŐ SZÜKSÉGLETEK KIELÉGÍTÉSE.....	17
1.1. AZ EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD IRÁNTI SZÜKSÉGLET MEGALAPOZÁSA	17
1.2. AZ ANYANYELVI, AZ ÉRTELMI FEJLESZTÉS ÉS NEVELÉS MEGVALÓSÍTÁSA	27
1.3. ESZTÉTIKAI SZÜKSÉGLETEK KIELÉGÍTÉSE.....	28
2. A KÖZÖSSÉGI LÉT SZÜKSÉGLETEINEK KIALAKÍTÁSA	29
2.1. ÉRZELMI ÉS ERKÖLCSI NEVELÉS (ERKÖLCSI SZOKÁSOK KIALAKÍTÁSA).....	29
2.2. A KÖZÖSSÉG NEVELÉS	30
IV. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE	31
1. SZEMÉLYI FELTÉTELEK.....	31
1.1. A pedagógus szerepe a nevelésben	32
1.2. A pedagógiai asszisztensek szerepe az óvodai nevelésben	32
1.3. A nevelő-oktató munkát közvetlenül segítők szerepe a nevelésben	32
2. TÁRGYI FELTÉTELEK	33
3. AZ ÓVODAI CSOPORTOK KIALAKÍTÁSA ÉS MŰKÖDÉSE	35
3.1. AZ ÓVODAI CSOPORTOK KIALAKÍTÁSÁNAK SZEMPONTJAI	35
3.2. A HETIREND KIALAKÍTÁSÁNAK ELVEI	37
4. AZ ÓVODAI KAPCSOLATOK.....	38
4.1. A CSALÁDDAL VALÓ EGYÜTTMŰKÖDÉS.....	38
4.2. KAPCSOLAT A TÁGABB KÖRNYEZETTEL	42
V. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI	45
1. JÁTÉK	45
2. A TEVÉKENYSÉGBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS.....	50
2.1. A TANULÁSI TEVÉKENYSÉGEKBEN ALKALMAZOTT ALAPELVEINK.....	50
3. MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉG, GYERMEKMUNKA	54
4. VERSELÉS, MESÉLÉS	56
5. MOZGÁS.....	65
6. ÉNEK, ZENE, ÉNEKES JÁTÉK, GYERMEKTÁNC.....	69
7. RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZIMUNKA.....	71
8. A KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE	76
VI. ÓVODAI ÜNNEPEK, HAGYOMÁNYOK ÁPOLÁSA.....	83
VII. SAJÁTOS FELADATOK A GYERMEKVÉDELEMBEN	84
VIII. AZ ÓVODAI NEVELÉS DOKUMENTÁLÁSA	93
IX. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI ÓVODÁSKOR VÉGÉRE	96

A PEDAGÓGIAI PROGRAM JOGSZABÁLYI HÁTTERE

- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény
- A pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LII. törvény
- Az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/ 2012. (XII. 17.) Korm. rendelet
- A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 2011. évi CLXXIX. törvény a nemzetiségek jogairól
- Az 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról
- 37/2014. (IV. 30.) EMMI rendelet a közétkeztetésre vonatkozó táplálkozás-egészségügyi előírásokról
- Az 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról
- Szakmai Alapdokumentum

A GYAKORLÓ ÓVODA ADATAI

Intézménye neve: Debreceni Egyetem Gyakorló Óvodája
OM: 030862

Intézmény címe: 4220 Hajdúböszörmény, Désány I. u. 1-9.
Tel.: (52) 512-900/25020

Az intézmény fenntartója: Debreceni Egyetem
4032 Debrecen, Egyetem tér 1.

Az óvodai csoportok száma: 11 gyermekcsoport

Az intézmény igazgatója: Balogh Beáta Anikó

A DEBRECENI EGYETEM GYAKORLÓ ÓVODÁJA

Az óvoda típusa:	gyakorló óvoda
Az óvoda épülete:	3 egyemeletes épületrész (A-B-C óvoda)
Engedélyezett csoportok száma:	11 csoport
Férőhelyek száma:	300 fő
Csoportok összetétele:	vegyes életkorú csoportok és azonos életkorúak csoportja

Humán erőforrás

Pedagógusok

igazgató
igazgatóhelyettes
óvodapedagógus

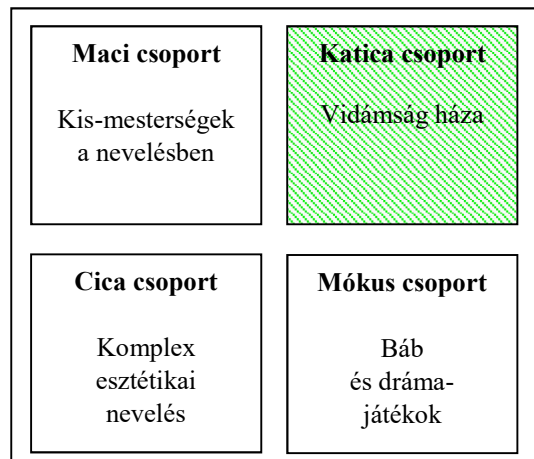
Az óvodapedagógusok nevelő munkáját közvetlenül segítők:

pedagógiai asszisztens
dajka
óvodatitkár
technikai dolgozó

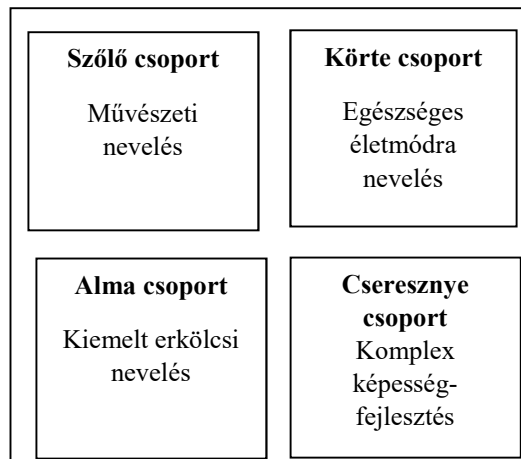
Az óvoda nyitvatartási ideje: 7⁰⁰ - 17⁰⁰

DE GYAKORLÓ ÓVODÁJA

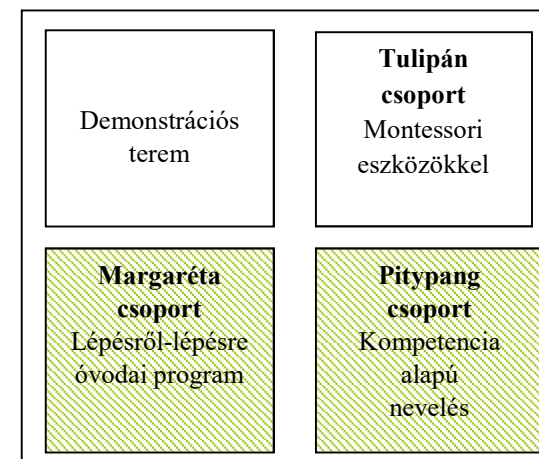
A épület

B épület

C épület

PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

ÖNÁLLÓ PROGRAM

KOMPLEX NEVELÉSI PROGRAM KIEMELT TERÜLETTEL

I. BEVEZETŐ

Óvodánk a Debreceni Egyetem Gyakorló Óvodája sajátosságából adódóan többféle funkciót lát el:

Alapfeladataink:

- az óvodáskorú gyerekek nevelése, testi-lelki szükségletének kielégítése
 - az egészséges életmód alakítása
 - az érzelmi, erkölcsi és értékorientált közösségi nevelés
 - az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása
- az óvodapedagógus szakos hallgatók gyakorlati felkészítése, más szakon (csecsemő) hospitálási és csoportos gyakorlati lehetőség biztosítása.

Kiegészítő funkcióként felvállaltuk:

- továbbképzések szervezését
- tudományos munkába való bekapcsolódást
- innovatív módszerek és eszközök vizsgálatát, alkalmazását

A Gyakorló Óvoda reprezentálja az óvodai nevelés sokszínűségét.

Nyitottak vagyunk, partnerközpontú óvodaként működünk, szakmai munkánk mottója a MINŐSÉG, a nevelő tevékenységünket a gyerekek mindenekfelett álló érdekét szolgáló szempontok határozzák meg.

Óvodánk 11 csoportjában neveljük a 3-6-7 éves gyermekeket.

Óvodapedagógusaink tapasztaltak, több diplomával és szakvizsgával rendelkeznek, ami garantálja a magas színvonalú nevelést.

Kiemelt figyelmet fordítunk a gyerekek tehetségének felismerésére és fejlesztésére, a környezettudatosság megalapozására, az óvodánkban működő három munkaközösség támogatásával. Intézményünk: „**Akkreditált kiváló tehetségpont**”.

II. GYERMEKKÉP

1. GYERMEKKÉP

1.1. Óvodai nevelésünk központjában a GYERMEK áll, aki mással nem helyettesíthető szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre.

Fejlődését meghatározó tényezők:

- a genetikai adottságok
- az érés sajátos törvényszerűségei
- a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások

Valljuk, hogy a gyermeki személyiség szabad kibontakoztatásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe a meghatározó.

1.2. Elfogadjuk az általános életkori jellemzőktől eltérő, illetve fejlődésbeli különbségeket, amelyet alapnak tekintünk a gyermeki fejlődés támogatásában:

- Minden gyerek egy adott személyiség, egy individuum eltérő adottságokkal jött a világra, eltérő környezetben nevelkedik, eltérő az érdeklődése, eltérő fejlettségi szinttel rendelkezik, eltérő a fejlődési üteme.

Ennek következtében

életkoronként és egyénenként
eltérők, ill. eltérők lehetnek a testi és lelki szükségletei

Biztosítjuk minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön és a meglévő hátrányai csökkenjenek.

1.3. Elfogadjuk és valljuk, hogy minden gyerek hordoz magában valamilyen ÉRTÉKET.

- olyan értékeket, amelyek az egyéni fejlődését segítik elő - individuális értékek,
- olyan értékeket, melyek a szűkebb és tágabb környezete – az emberi közösség fejlődéséhez járulnak hozzá – közösségalkotó értékek.

1.4. A gyermekek életkori és egyéni sajátosságainak figyelembevétele mellett, a gyermeki személyiség kibontakoztatásán keresztül, a befogadás, az esélyteremtés, az esélyegyenlőségek megteremtése érdekében:

- szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek fejlesztését,
- a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek gondozását, fejlődésük támogatását fontos

feladatunknak tekintjük, ezért fejlesztési stratégiánk kimunkálásában minden gyermek számára biztosítjuk az egyenlő hozzáférést.

Ebből következően:

- gyermekközpontú, a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszünk,
 - az eredményes iskola-óvoda átmenet megkönnyítésére,
 - elősegítve a társadalmi egyenlőség megvalósítását és az ezzel kapcsolatos előítéletek lebontását, a hátrányok csökkentését,
 - biztosítva a szabad játék kitüntetett szerepét.
-
- Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család.
 - Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig. Biztosítjuk az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit.

Az óvoda funkciói: óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő funkció teljesítése közben az óvoda közvetlenül segíti a következő életszakaszba /kisiskoláskor/ való lépéshez szükséges pszichikus funkciók fejlődését.

2. ÓVODAKÉP

2.1. ÓVODAKÉPÜNK

- Óvodánk biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit a személyi, tárgyi és szakmai feltételek biztosításával.
- A beíratott gyermekek számára megteremtjük az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes légkört a befogadás változatos módszereivel.
- Az óvoda funkciói: az óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő funkciók közvetlenül segítik a következő életszakaszba /kisiskolás/ való átlépéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatása mellett az életkori és egyéni sajátosságok és az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével, a gyerekek fejlődésének nyomon követésével.
- Óvodánk tevékenységrendszerének tudatos átgondolása mellett, az óvodapedagógusok, a hallgatók, a nevelő-oktató munkát közvetlenül segítők (dajkák, pedagógiai asszisztensek) személyes példájukkal támogatják a gyermekek környezettudatos magatartásának kialakulását.
- Az óvodai nevelésben alkalmazott összehangolt pedagógiai intézkedések a gyermek személyiségéhez igazodnak és biztosítják minden gyermek számára az egyenlő hozzáférés lehetőségét.
- A nemzetiséghez tartozó gyermekek nevelésében támogatjuk a befogadás lehetőségét, a nemzetiségi önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését és a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.
- A hazájukat elhagyni kényszerülő családok (a továbbiakban: migráns) gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.
- Az ingergazdag környezet biztosítja a gyermekek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartását, a gyermeki kérdések támogatását, a mindennapi anyanyelvi és értelmi nevelést, fejlesztést.

2.2. CÉLOK, ALAPELVEK, FELADATOK

Az óvodai nevelés célja

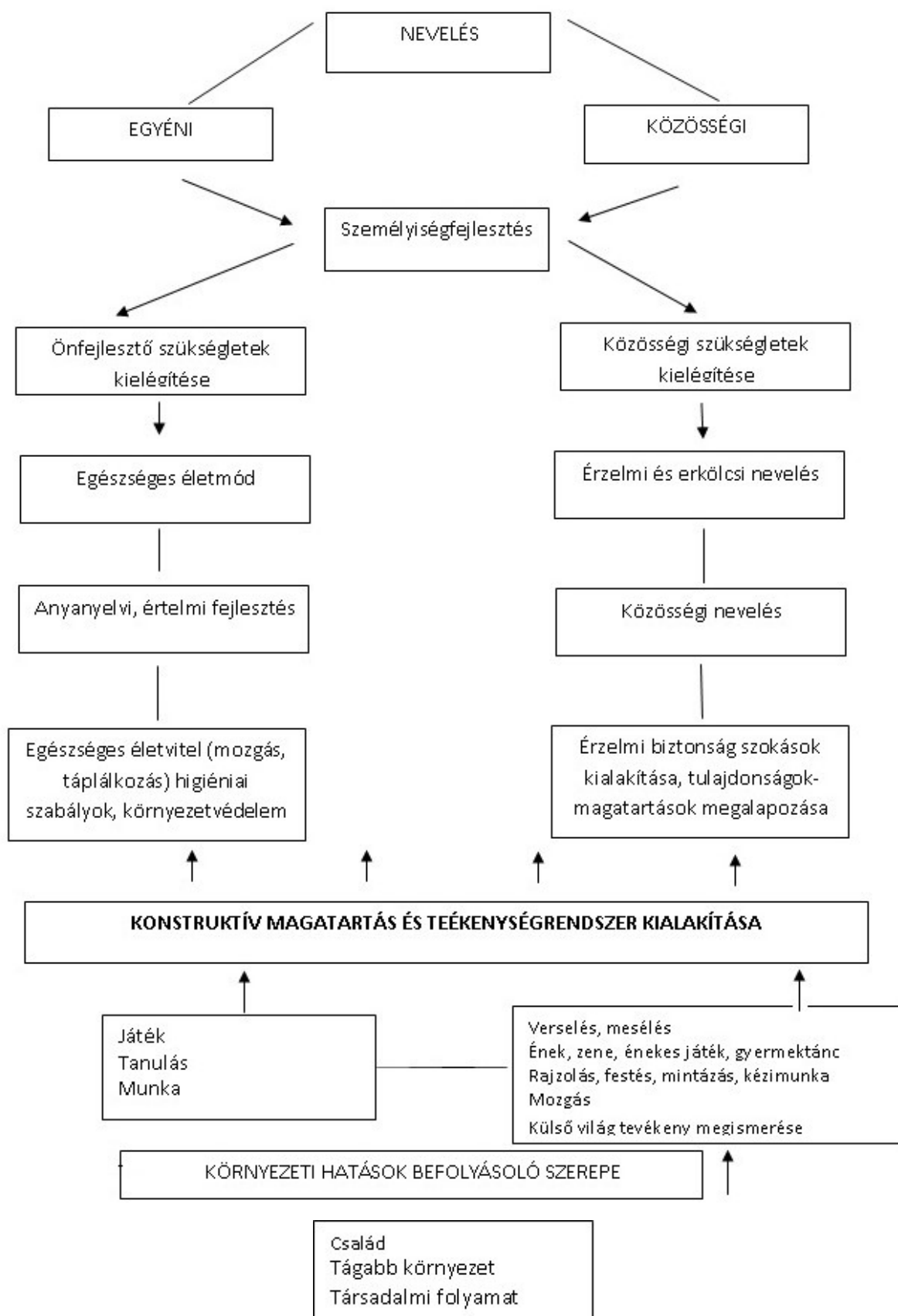
A három éves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus testi és szociális fejlődésének elősegítése.

A Gyakorló Óvoda céljai

A 3-7 éves gyermek eltérő fejlődési ütemének és érési jellemzőinek szem előtt tartásával a gyermeki személyiséghez igazított pedagógiai módszerek alkalmazásával, játékos keretek között alakuljon:

- az egészséges sokoldalú személyisége,
- a gyermekek környezettudatos szemlélete,
- a sikeres iskolai beilleszkedéshez szükséges testi, szociális, értelmi érettsége.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek:
 - A sajátos nevelési igényű és BTMN, illetve az eltérő fejlődést mutató gyermekeknél érvényesüljenek a gyermekeket megillető jogok, és csökkenjenek a sajátosságokból adódó különbségek.
 - A tehetséges gyermek átlag feletti speciális egyéni képességei kerüljenek felszínre és intenzíven fejlődjenek.
 - A hátrányos helyzetű gyermekek összehangolt integrált nevelése révén, az esélyeik növekedjenek, az indulási hátrányaik csökkenjenek, az iskolába való átmenetük zökkenő mentesebbé váljon.
 - A roma nemzetiségű gyermekek életkori sajátosságainak és egyéni fejlettségeinek megfelelően ismerjék meg kultúrájuk elemeit, szokásait, ezáltal erősödjön identitástudatuk.

2.2. Óvodai nevelésünk rendszere

2.3. ÓVODAI NEVELÉSÜNK ALAPELVEI

A gyermeki személyiség fejlődését, testi-lelki és szociális szükségleteinek kielégítését, a konstruktív magatartás- és tevékenységformák kialakítását sokrétű, konstruktív tevékenységrendszerrel biztosítjuk. Ennek következtében nevelésünkben a két legfontosabb alapelv érvényesül.

ALAPELVEINK:

Személyiségközpontúság

a képességek differenciált fejlődésének elősegítése

Tevékenységközpontúság (játékdominancia)

- a játék prioritásának és integrálásának biztosítása
- sokrétű (párhuzamos) tevékenységsszervezés elvének betartása

2.3.1.SZEMÉLYISÉ GKÖZPONTÚSÁG

SZEMÉLYISÉ GKÖZPONTÚSÁG

Közösségi nevelés

- A nevelés során a gyermek közösségbe, társadalomba való beilleszkedés folyamatának elősegítése, melynek során a gyermek tanulja meg megismerni önmagát, társakhoz való viszonyát és sajátítsa el az együttélés szabályait:
 - az együttműködést
 - az alkalmazkodást
 - a másakra figyelmet
 - az alapvető udvariassági szokásokat
 - alakuljanak ki a társas viszonyok gyermek-gyermek között
 - gyermek-felnőtt között

Individualizálás

- A nevelés során az egyéni különbségek megismerése, feltárása, az eltérések ismeretében a személyiség differenciált fejlesztése.

- Az eltéréseket, különbségeket meghatározó tényezők

- adottságok
- szükséglet
- rátermettség
- beállítódás
- vérmérséklet
- biológiai érés
- érdeklődés stb.

A személyiségfejlesztésnél fontos:

- a gyermekismeret
- a másság elfogadása, tiszteletben tartása, tolerálása
- a gyermek szükségleteinek önmagához viszonyított kielégítése
- az egyéni képességek differenciált fejlesztése
 - felzárkóztatás
 - tehetséggondozás
- az egyéni bánásmód elvének alkalmazása

2.3.2. *Tevékenységek központúság*

Célunk: A személyiség tevékenység közben történő fejlődésének segítése.

Alapelveink:

- a játék mással nem helyettesítő szerepének hangsúlyozása,
- a játék integráló szerepének biztosítása,
- az óvoda gyermek tevékenységvágyának kielégítése,
- a sokszínű tevékenység lehetőségének, feltételekkel biztosítása,
- az élményszerű tevékenység biztosítása,
- az életszerű helyzetekben történő tevékenység megszervezése,
- a multiszenzoros megismerés biztosítása,
- a tapasztalás útján, tevékenység közbeni tanulás hangsúlyozása,
- a tevékenységekhez a nyugodt, derűs légkör biztosítása, érzelmi biztonság megteremtése,
- a tevékenységek lehetőségeinek biztosítása a gyermekek egész napi szükségleteire, érdeklődésére tekintettel,
- a segítő óvodapedagógus, a hallgató feltételteremtő és támogató szerepe.

3. AZ ÓVODA, MINT AZ ÓVODAPEDAGÓGUS HALLGATÓK GYAKORLATI KÉPZÉSÉNEK SZÍNTERE

Feladatunk:

Olyan pedagógiai szakemberek képzése, akik elméletileg megalapozott ismeretek, készségek, képességek birtokában alkalmasak az óvodai nevelés feladatainak ellátására. A gyakorlati képzés olyan szervezeti és tevékenységformákat biztosít, amelyek tartalmilag és módszertanilag komplex, egymásra épülő óvodai feladatrendszer megvalósítására tesznek alkalmassá. /KKK szerint/

A gyakorlati képzés célja, feladatai

Cél: olyan óvodapedagógusok képzése, akik a képesítési követelmények teljesítésével alkalmasak a 3-7 éves korú óvodás gyermek tudatos fejlesztésének elősegítésére, nevelésére, az egyetemes és nemzeti értékek, erkölcsi normák közvetítésére.

A gyakorlati képzés feladatai:

- Elősegíteni az eredményes óvodapedagógusi tevékenységekhez szükséges készségek, képességek kialakítását, a nevelőmunka differenciált skáláját alkalmazni tudó, megfelelő pedagógiai identitással rendelkező szakemberek képzését.
- Olyan szervezeti és tevékenységformákat biztosítani, amelyek a tartalmilag és módszertanilag komplex, fokozatosan bővülő önállóságú, egymásra épülő óvodai feladatrendszer megvalósítására teszik alkalmassá a hallgatókat.
- Bemutatni az elmélet és a gyakorlat összefüggéseit, összekapcsolódásuk színtereit és módjait.
- A képzési idő egészét végig kísérő, széleskörű tevékenységrendszeren keresztül megismertetni a hallgatókat az óvodapedagógusi szerepkörrel és az óvodával, mint munkahellyel.
- Fokozódó terheléssel lehetőséget biztosítani a hallgatók pedagógiai-pszichológiai, szaktárgyi és módszertani ismereteinek gyakorlati alkalmazásához a tervezésben, kivitelezésben és a folyamatok, történések és a tevékenységek elemzésében.
- Erősíteni a hallgatókban a pályamotivációt, valamint a gyermekekkel és a felnőttekkel való interakció elvárásainak való megfelelést.

Az óvodapedagógusok gyakorlati képzése külön tematika alapján folyik, melyet a DEGYGYK gyakorlati képzésért felelős koordinátora az igazgatóval együtt koordinálja.

III. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI

Az óvodai nevelés általános feladatai

Az óvodai nevelés feladata az óvodás gyermek testi-lelki szükségletének kielégítése.

- Önfeljesztő szükségletek kielégítése
 - egészséges életmód alakítása
 - anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása
- Közösségfejlesztő szükségletek kielégítése
 - az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés

1. ÖNFEJLESZTŐ SZÜKSÉGLETEK KIELÉGÍTÉSE

1.1. AZ EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD IRÁNTI SZÜKSÉGLET MEGALAPOZÁSA

Az egészséges életmód alakításának célja:

- *Az egészség védelmére, az egészség értéként való kezelésére nevelés, az egészség magatartási szokásainak alakításával.*
- *A gyermekek harmonikus testi-lelki fejlődésének elősegítése, az egészségvédő szokások elsajátíttatása révén: a testápolás, az étkezés, az öltözködés, az egyéni igényeknek megfelelő pihenés, illetve a mozgás segítségével a helyes életritmus alakításával.*
- *Az egészséges, és biztonságos környezet (óvoda épülete, udvara) megteremtésével megfelelő feltételek biztosítása az óvoda egészséges életmódra nevelési feladatainak megvalósításához.*
- *A nevelési területhez kapcsolódó prevenció, alkalmanként korrekció feladatok ellátása az óvodai élet során.*
- *Öntevékeny, változó feltételekhez való magatartás kialakítása az egészséges életmód egyes területeit illetően, különös figyelemmel a szabadidős tevékenységekre, illetve a szülőkkel, partnerekkel, hallgatókkal való együttműködési formákra.*
- *Pozitív attitűdök alakítása az egészséget preferáló magatartási szokások iránt (a helyes egészségi ismeretek beépítésével, a dolgozók és hallgatók mintaadásával az egészséget veszélyeztető magatartási formák elutasításával stb.).*

Az egészséges életmód kialakításának feladatai:

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű. Ezen belül az óvodai nevelés feladata:

- a) A gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése.
- b) A harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése, a gyermeki testi képességek fejlődésének segítése.
- c) A gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése, az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlen zsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.
- d) A gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása, a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása.
- e) Megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve, speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

(A b-e. pontokhoz tartozó tartalom az egészségfejlesztési program részét képezi, ld. alább)

a) A gyermek gondozása, testi szükségleteik, mozgásigényük kielégítése

1. A gyermekekhez kapcsolódó *gondozási tevékenységek* szintjének megállapítása óvodába lépéskor anamnézis felvételével történik, majd a változások rögzítése a személyiséglapon. (OVPED rendszerét használva)
2. A gyermekek fizikai, biológiai fejlődéséhez egyéni szükségleteikhez igazodó *életritmus* (napirend) kialakítása.
3. A *testápolási szokások* alakítása, rögzítése, esetleges korrekciója az intim légkör biztosításával (óvodapedagógusok, dajkák, hallgatók). Az önállóság szintjének fokozását, az egyéni bánásmód és a differenciált nevelési elv alapján, a következetesség, rendszeresség módszereit alkalmazva alakítjuk. A gyerek testének ápolásához (bőr- és körömápolás, fogmosás, hajápolás, testnyílások tisztántartása) szükséges eszközök

megfelelő számban való biztosítása, és azok higiéniájának rendszeres ellenőrzése és megőrzése.

4. A családdal való együttműködés eredményeként a gyermek számára az egészséges, praktikus, szabad mozgást segítő *öltözet* támogatása, különösképpen a cipő használatra. Az öltözködés esztétikájának megérettetése. A ruházat óvása és rendezettségének biztosítása, az öltözők rendjére vonatkoztatva is. Az önállóság fokozása az öltözködés terén az eltérő fejlődési szintek figyelembevételével (dajkák, pedagógiai asszisztensek, hallgatók bevonása a mintaadásba).
5. Az óvoda nyújtson modellt a családoknak az *egészséges táplálkozás* szokásrendszerének kialakításában (étkezési szokások, étrend, terítés, alapanyagok, ünnepek, hagyományok alkalmával stb.). A napirendi tevékenységek szervezésében a gyermekek egyéni igényeinek megfelelően, a párhuzamosan végezhető tevékenységek, illetve a folyamatos napirend (étkezés) biztosítása. Az önálló terítés során fontos az eszközök biztos kezelése, az esztétikus elhelyezése az asztalnál. A táplálkozási szokások körének bővítése az egyéni szükségletnek megfelelő táplálékmenyiség megítélésére, elfogyasztására, illetve az evőeszközök használatára odafigyelve. Az eltérő táplálkozási szokások/rendellenességek feltárása (a fentebb említett anamnézissel) a szülők bevonásával történik, majd kellő toleranciával igyekszünk biztosítani a fejlődést. A folyadékpótlásról minden napszakban folyamatosan gondoskodunk (a hőmérsékleti viszonyokhoz, napszakokhoz, évszakokhoz igazodva az udvaron, teraszon, csoportszobában egyaránt). A gyerekek önállóságára alapozva a megfelelő eszközök kikészítésével figyelünk a folyadékpótlásra.
6. A *pihenéshez* szükséges feltételek megteremtésével (szellőztetés, portalanítás, csoportszoba átrendezése, pizsama felvételével stb.) biztosítjuk a nyugodt feltételeket. A biztonságos, nyugodt légkör kialakítását mesével, énekkel segítjük. Az eltérő alvásigényeket figyelembe véve biztosítjuk a nyugodt regenerálódást, iskola előtti időszakban a „nem alvó” gyermekek számára, a rövid pihenést követően lehetőséget biztosítunk a délutáni elfoglaltságokra a pedagógiai asszisztensek bevonásával.
7. A napi tevékenységek szervezésénél az óvodapedagógus biztosítja a megfelelő időtartamú szabad *levegőn való tartózkodást*. Az óvoda adottságait figyelembe véve – nagy udvar, fedett terasz – biztosított a minél hosszabb idejű levegőn tartózkodás. Kedvező időjárási viszonyok mellett indokolt a napi tevékenységek szabadban történő megszervezése. Évszaktól függetlenül mindenképpen megszervezzük a gyermekek szabadban való levegőztetését, az immunrendszer erősítése, a mozgásigény kielégítése,

illetve a felfrissülés érdekében. Az óvodapedagógusok és a hallgatók feladata a mindennapi szabadlevegőn tartózkodás megszervezése mozgásos játékokkal, a szabadjátékok feltételeinek biztosításával, a tevékenységsszervezés megvalósításával, kiemelten a mozgás és külső világ tevékeny megismerése területein. Ehhez a magas ágyások, állat- és növénygondozási feladatok lehetőségeit kínáljuk. Az eltérő szervezést igénylő tevékenységek mellett a tízórai és uzsonna elfogyasztását is (amennyire lehetséges) az udvaron, teraszon valósítjuk meg.

1.1.1 Egészségfejlesztési program

- A program célja: minden óvodánkba járó gyermek – a teljes nevelési időtartam alatt – részesüljön a mindennapi rendszerszerűen működő egészségfejlesztő tevékenységekben. Mindezt nyomon követhető, mérhető és értékelhető módon végezzük el.
- A program tartalma:
 - a) Egészséges táplálkozás
 - b) Mindennapos testnevelés, mozgás
 - c) Testi- és lelki egészség fejlesztése
 - d) Környezettudatos magatartás kialakítása
 - e) Baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás

a) Egészséges táplálkozás

Óvodánk egészséges táplálkozásra vonatkozó legfőbb feladata a gyermekek élettani szükségleteinek megfelelő étrend biztosítása. Az étrend kidolgozását a táplálkozás-egészségügyi előírások alapján az étkeztetést biztosító vállalat és óvodánk közösen végzi el. A gyermekeknek napi háromszori étkezést biztosítunk (tízórai-ebéd-uzsonna), melynek mindegyikét óvodánk étkeztetéséért felelős konyhája szállítja. Az esetleges kiegészítő táplálékok számára, amelyek a fogyasztó nevével, a bevitel dátumával ellátva, lezárt edényben kerülnek az óvodába, külön hűtőt, mikrohullámú sütőt és edényeket biztosítunk (dajka nénik és pedagógiai asszisztensek segítségével).

Az egészséges táplálkozás érdekében kiegészítő intézkedéseket teszünk:

- a szülők által hozott gyümölcs és zöldségnapokkal,
- a felajánlásokból érkezett kiegészítő vitaminokkal,
- gyógyteákkal, gyümölcssteákkal, gyümölcslevekkel,

- a hallgatói tevékenységekhez kapcsolódó alapanyagokkal,
- esetlegesen a pályázati forrásokból érkező vitaminokkal.

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű. Ezen belül az óvodai nevelés feladata:

- az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlen zsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.

Az étrendtervezés szempontjai:

- a változatossági mutató feleljen meg a közétkeztetésre vonatkozó táplálkozás-egészségügyi előírásokról szóló 37/2014. (IV. 30) EMMI rendeletnek,
- idényszerűség,
- a napi háromszori étkezés biztosítása,
- elégítse ki a gyermekek folyadékigényét (ivóvíz, tea, ásványvíz),
- a gyermekek igénye (mit szeretnek),
- egyes gyermekeknél a speciális diétaigények kielégítése (kalóriaszegény, lisztérzékeny, cukorbeteg, ételallergia stb.).

Az eddigi szokásoktól eltérően az egészséges táplálkozás érdekében a következő hagyományokat kívánjuk kialakítani:

- a születés- és névnapokat a torták és szörpök helyett gyümölcs és zöldség-tálakkal, salátákkal, rostos levekkel ünnepeljük

A helyes étkezési szokások kialakítása érdekében együttműködünk a családokkal és a szakemberekkel. A szülők tájékoztatása céljából a heti étlapot kifüggesztjük, amivel segítjük az óvoda és az otthoni étkezés összehangolását.

A szokásalakítás szempontjából az egészséges életmód területén felsorolt szempontokat kiemelten kezeljük.

Az egészséges táplálkozás jellemzői:

- rövidtávon: az óvodás gyermekkel a különböző összetételű és ízvilágú ételek megkóstoltatása, elfogadtatása
- középtávon: a családdal együttműködve a helyes (egészséges) étrend kialakítása
- hosszútávon: az egészséges táplálkozásra való igény kialakítása

Diétás étkezés, diabétesz:

A szakorvos által igazolt diétás étkeztetési igénynek megfelelő étrend az intézmény által, a közétkeztetés keretében a konyha közreműködésével történik.

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.) 41. §-a szerint a gyermekek napközbeni ellátásaként életkoruknak megfelelő nappali felügyeletét, gondozását, nevelését, foglalkoztatását és étkeztetését kell megszervezni. A Gyvt. 151. §-a értelmében a gyermekétkeztetés szabályait kell alkalmazni az óvodában nyújtott étkeztetésre is. A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 2021. szeptember 1-jétől hatályos módosítása értelmében az 1-es típusú diabétesszel élő gyermekek és tanulók esetében az óvoda, valamint az iskola 1–8. évfolyamán az érintett intézmény gondoskodik a napközbeni alapvető speciális ellátásról: a vércukorszint szükség szerinti méréséről, valamint – szükség esetén, orvosi előírás alapján – a szülővel, törvényes képviselővel történt írásos egyeztetést követően, az előírt időközönként a szükséges mennyiségű inzulin beadásáról.

Ezek alapján az óvodánk biztosítja minden gyermek számára az étkeztetést, cukorbetegség és élelmiszerallergia fennállása esetén is a speciális étrend szerint. A megrendelést az óvodatitkár segítségével rögzítjük, a Házirend szabályozásai alapján.

A szülők egyéni igények alapján – gyermekük ellátása érdekében – hozhatnak ellátást gyermekeik részére, melynek feltételeit az óvoda biztosítja (hűtő, mikrohullámú sütő). A behozott ételt jól zárható edényben tárolva, névvel, dátummal ellátva tároljuk az arra kijelölt hűtőszekrényben.

b) Mindennapos testnevelés, Mindennapi mozgás, Mozcás

(ld. a Pedagógiai Program „Mozcás” fejezetet)

Az egészségfejlesztő testmozgás megvalósításának új eleme: a prevenció torna, gyógytestnevelés, ill. egyéb változatos mozgáslehetőségek felkínálása, ellátása, a szülők beleegyezését követően.

Az óvodánkban történt reprezentatív felmérések és az orvosi vizsgálatok igazolták, hogy az óvodásaink (minden évben felmért) magas százaléka nem terhelhető azonos módon társaival. Számukra, az egészségük megőrzése érdekében, szükség van a gyógytestnevelés keretében történő szakellátásra. Bizonyos kisebb mérvű elváltozások már orvos által diagnosztizálhatóak, így a korai felismerés alapján a gyógytestnevelés betegség megelőző funkciót lát el.

A gyógytestnevelés foglalkozások célja:

- Az egészség megőrzésének, helyreállításának elősegítése.
- Az érintett gyerek egészségi állapotának nyomon követésével, mérésével az állapot javítása.
- Az alkalmazkodóképesség növelésével segíti a gyerekek helytállását az óvodában.

A gyógytestnevelés feladata:

- A gyerekek speciális egészségügyi célú testnevelési foglalkoztatása, ha a gyermekorvosi vagy szakorvosi szűrővizsgálat gyógytestnevelésre utalja.
- A szerzett vagy veleszületett betegség következtében kialakult egészségi állapot helyreállítása, javítása mellett a testi képességek, a mozgáskészség, a mozgásműveltség fejlesztése a gyerekek speciális igényeihez alkalmazkodva.
- Játékos formában olyan gyakorlatok, illetve játékok alkalmazása, amely a deformációt (a csontok, ízületek alaki elváltozása) javítja.
- A mozgásigény felkeltése, kielégítése, prevenció.

A gyógytestnevelés foglalkozások megszervezésének menete:

- Az óvodánkba járó gyerekek felmérése a diszfunkciók kimutatására alkalmas „Ramocsa” teszttel.

- A teszten kiszűrt gyerekeknél, a gyermekorvos, szakorvos szakmai véleményét kérő nyomtatvány eljuttatása a csoportvezető óvodapedagógusokon keresztül a szülőkhöz.
- A szülők a nyár folyamán megvizsgáltatják a gyerekeiket, és beszerzik az orvosi diagnózist, javaslatot kérnek a gyógytestnevelési foglalkozásokon való részvételre.
- Szeptember hónapban a gyerekek orvos által megállapított diagnózisának begyűjtése.
- A gyógytestnevelés csoport kialakítása, beindítása.

A mindennapos testnevelés, mindennapi mozgás, mozgás fejlesztésének jellemzői:

- rövidtávon: szívesen játszik, részt vesz a mozgásos játékokban
- középtávon: örömmel vesz részt a pedagógus által szervezett mozgásos játékokban
- hosszútávon: élete szerves részeként vesz részt és szervezi a mozgásos, rekreációs tevékenységeket

c) Testi- és lelki egészség fejlesztése

„A testi, lelki, mentális egészségfejlesztésének célja, hogy elősegítse a kiegyensúlyozott pszichés fejlődést, támogassa a gyermek környezetéhez történő alkalmazkodását, és pozitív hatást gyakoroljon a gyermek személyiségének fejlődésére.” (Óvodavezetési ismeretek 2013. május, 12.o. – Petőné Vígh Katalin)

Ehhez a következő készségek, képességek fejlesztését kell megtennünk:

- A pszichés, az érzelmi, intellektuális és spirituális fejlődés képessége és a jóllét fenntartása.
- Kölcsönösen kielégítő társas és közösségi kapcsolatok kialakítása és fenntartása.
- Az élettel együtt járó stresszel való megküzdés képessége és a kihívásoknak a személyes fejlődés szempontjából való hasznosítása.
- Pozitív hatás gyakorlása a személyiséget érintő változásokra.

(bővebben ld. Helyi nevelési program III. fejezet, a közösségi lét szükségleteinek kielégítése)

A testi, lelki egészség fejlesztésének jellemzői:

- rövidtávon: mentális alkalmazkodás a közösséghez
- középtávon: a személyiséget érő ingerek és kihívások konstruktív kezelése
- hosszútávon: a deviáns viselkedésformák elkerülése

d) Környezettudatos magatartás kialakítása

A környezetünkhöz való tudatos pozitív hozzáállás néhány fontos területen tud az óvodai életben is megnyilvánulni:

- környezetünk állapotának megőrzése, folyamatos alakítása (a hulladék elhelyezése, szelektív hulladékgyűjtés megvalósítása, komposztálás, a hulladék lehetséges újrahasznosítása)
- az energiaforrások takarékos felhasználása (különös tekintettel a víz- és elektromos áram takarékos használatára)
- A természetközelség hangsúlyozása, a természetes környezet és anyaghasználat preferálása.
- Az óvoda dolgozóinak és a családoknak a példamutató magatartása.

A környezettudatosságra nevelés jellemzői:

- rövidtávon: a helyes/helytelen hulladék elhelyezés, viselkedés megismertetése
- középtávon: váljon beépült szokássá a takarékos energiafelhasználás, illetve az újra felhasználható anyagok kezelése
- hosszútávon: környezettudatos szemlélet, önálló magatartás igényének kialakulása

Zöld Óvodává válva fokozatosan bevezettük a szelektív hulladékgyűjtést, újrahasznosítást, anyagtakarékosságot. Igyekszünk még több időt tölteni a szabadban, a tevékenységek szervezésénél kiemelt szempont a levegőn tartózkodás. Projektjeink nagy része a környezeti elemekre épülnek (víz, tűz, „Madarak és fák napja”, Föld Napja).

Ezen túl, a feladatunk a leendő óvodapedagógusok (hallgatók) tudatformálása, mely a gyakorlati feladatok megvalósításán keresztül jön létre. Ehhez a gyerekekkel együtt újrahasznosított anyagból valamilyen tárgyat, eszközt terveznek és közösen létre is hozzák.

A magas ágyásokkal, a kert és udvarrendezéssel, a növény- és állatgondozással célunk a természet szeretetének kialakítása, az önfenntartó világ igényének megalapozása.

A feltételek megteremtése fenntartói és pályázati forrásból, a szülők felajánlásaiból történnek. (tyúkketrec, nyúlketrec, állatorvosi felügyelet, állateledel...)

e) Baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás

Egészséges, biztonságos környezet megteremtése.

Nevelési gyakorlatunk sikerességének is alapfeltétele a biztonságos, egészséges és balesetmentes környezet megteremtése. A biztonsági intézkedéseket az óvoda használóival a házirendben és a szervezeti- és működési szabályzatban (az óvoda működésének dokumentumaiban) ismertetjük.

Levegő	tiszta, oxigén dús levegő
Hőmérséklet	csoportszoba: 20-22 C° mosdó: 22-24 C°, korszerű, geotermikus fűtésrendszer

Egészségvédő szokások kialakítása (ld. a fentiekben, az egészséges életmód szokásainak alakítása részénél)

Baleset-megelőzés: az egészségmegőrzés és a balesetvédelem természetes módon épül be az óvoda mindennapi tevékenységébe.

A balesetek elkerülésének konkrét feladatai:

- A veszélyhelyzetek felismertetése, elkerülése.
- Az eszközök balesetmentes használata.
- Biztonságos közlekedésre nevelés (projektek segítségével: autómentes nap/hét).

A hallgatók segítségével kialakított KRESZ-pályán gyakorolhatják a gyerekek a biztonságos közlekedés szabályait.

A baleset-megelőzés jellemzői:

- Rövidtávon: Az eszközök megfelelő használata, a veszélyes helyzetek felismerése.
- Középtávon: A kialakuló veszélyhelyzetek elhárítása, az ide vonatkozó szabályok betartása.
- Hosszútávon: A veszély- és baleseti kockázatok felmérése és tudatos elkerülése.

1.2. AZ ANYANYELVI, AZ ÉRTELMI FEJLESZTÉS ÉS NEVELÉS MEGVALÓSÍTÁSA

1.2.1. Anyanyelvi nevelés

Alapelvek

- Az anyanyelvi-kommunikációs képességeknek megkülönböztetett szerepet biztosítunk.
- Az anyanyelv ismeretének, használatának szintje meghatározza az értelmi képességek fejlődését, ezért az óvodai élet minden területén segítjük a nyelvi fejlesztés megvalósulását.
- Az egyéni fejlődési tempót és az egyéni sajátosságokat maximálisan figyelembe vesszük.
- A beszédértés és beszédprodukció fejlesztése érdekében élményalapú beszélgetéseket, tevékenységekbe épített és önállóan szervezett anyanyelvi játékokat kezdeményezünk. Az óvodapedagógusok mellett a hallgatók a mindennapi tevékenységekbe ágyazott anyanyelvi játékok kezdeményezésével segítik a gyerekek anyanyelvi fejlődését.
- A beszédprodukció tartalmi bővítését szókincs és grammatikai jellegű játékokkal segítjük.
- A beszédprodukció formai bővítését beszédtechnikai játékokkal, gyakorlatokkal készítjük elő.
- A tiszta beszéd kialakulását a nagymozgások koordinálásának fejlesztésével is segítjük.
- A speciális beszédfejlesztést igénylő gyerekek részére logopédiai ellátást biztosítunk.

1.2.2. Intellektuális szükségletek kielégítése (értelmi nevelés)

Alapelvek

- A gyermekek tájékozottságának megismerése.
- Egyéni és közös tapasztalataikra épülő ismeretszerzés biztosítása.
- Az utánzásos tanulás és a problémakereső, problémamegoldó próbálkozásokra, felfedezésekre épülő gondolkodás megalapozása.
- Szükség esetén az egyén fejlettségétől függő óvodapedagógusi minta, modell nyújtása (egy probléma többféle megoldásának keresésére ösztönzés).
- A gondolkodási struktúra megalapozása a logikai műveletek végzésével (tevékenységekben, élethelyzetekben).

- A felismerés, a megtapasztalás, a saját élményű tanulás, a tudás örömeinek felébresztése.
- A tevékenységekben, multiszenzoros úton, több csatornán (érzékelés: látás, tapintás, hallás, mozgás...) keresztül történő megismerés biztosítása.
- Az eredményre törekvés a nehézségeket legyőző, újrakezdő, önkorrekcóra képes magatartás erősítése.
- A gyermekek érdeklődésére épülő információfeldolgozás (tervezés).
- Alkalmanként a gyermekek tájékozottságának pedagógiai értékelése (folyamatban, vagy folyamat végén – mérőeszkővel és elemzéssel). A hallgatók megfigyeléssel, játékok kezdeményezésével segítik a gyerekek megismerését, a képességszintek megállapítását.
- Az egyéni erősségek és gyenge pontok ismeretében a gyermekek differenciált fejlődésének segítése.
- A tanulás iránti vágy felkeltése, a tanulás, a felfedezés, a megismerés megszerettetése.
- A hallgatók a gyakorlat során a sokoldalú tapasztalatszerzés biztosítására, a cselekvő, felfedező tanulás elősegítésére törekedve valósítják meg feladataikat.

1.3. ESZTÉTIKAI SZÜKSÉGLETEK KIELÉGÍTÉSE

Alapelvek

- A környezet (természeti és társadalmi) esztétikai hatásainak észleltetése, a befogadásra nevelés.
- Az esztétikai élményszerűség biztosítása.
- Az esztétikai szükségletek fejlesztése (igény, ízlés formálása) az ingergazdag, esztétikus környezettel, tárgyi világgal. A hallgatók az általuk elkészített esztétikus eszközökkel hozzájárulnak a gyerekek ízlésformálásához.
- Az esztétikai tevékenységek önkifejező szerepének támogatása (a gyerekekről szerezhető információk elemzésének biztosítása).
- A felnőtt és gyermek tevékenységében az esztétikai élményszerűségekre törekvés.
- Az esztétikai tevékenységek természetéből adódó komplexitás érvényesítése (az élmények, az alkotó tevékenységek biztosítása).
- Az esztétikum által közvetített etikai értékek felfedeztetése (a társadalmi környezetben).
- Az esztétikai ízlés megalapozásával, az egyéni eltérések toleranciájának érvényesítése.
- Az egyéni fejlődési ütemhez, érdeklődéshez és élményvilághoz alkalmazkodó differenciált fejlődés segítése.

2. A KÖZÖSSÉGI LÉT SZÜKSÉGLETEINEK KIALAKÍTÁSA

2.1. ÉRZELMI ÉS ERKÖLCSI NEVELÉS (ERKÖLCSI SZOKÁSOK KIALAKÍTÁSA)

Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerjék szűkebb és tágabb környezetüket, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldre és családjához való kötődés alapja, hogy rá tudjanak csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modellértékű szerepet tölt be.

- Az érzelmi biztonság megteremtését már az óvodába lépést megelőzően, a leendő óvodásoknak szervezett programokkal kívánjuk biztosítani:
 - nyílt napok szervezésével,
 - Betipegő játszóházzal,
 - alkalmyszerű és folyamatos tájékoztatással, programokkal.

Óvodánk minden évben 4 csoporttal pályázik a Boldog Óvoda címre, melynek programja elősegíti az érzelmi nevelés megalapozását, a program által ajánlott témakörök egyéni feldolgozásával. Az ez irányú mesterprogramok támogatják a sikeres megvalósítást.

Alapelvek

- Az énkép pozitív irányú erősítése.
- Az individuum különbségeinek megismertetésével, a másság elfogadására, tolerálására nevelés.
- A családok eltérő értékrendjének ismeretében, az etikai értékek, erkölcsi szokások differenciált fejlődésének segítése.
- A humanisztikus magatartás megalapozása.
- Az erkölcsi érzelmek dominanciájának biztosítása.
- Az erkölcsi ítéletek (kategóriák, fogalmak) tartalmi megalapozása.
- Az önfegyelem fejlesztése (motivált, érdekes, tevékenységekre épülő helyzetekben).
- A magatartás belső fékjeinek megerősítése (a szabályokkal való azonosulás, önkontroll és mások befolyásolásának támogatásával).

- Az identitástudat erősítése: a családhoz tartozás, a hazához tartozás, nemzetünk nyelve, kultúrája, múltja, és szimbólumai, ünnepei.
- Más nemzetek, nemzetiségek szokásainak, kultúrájának megismerése. (Külföldi hallgatók fogadása, gyakorlatának óvodánkban való letöltése segítségével - ERASMUS)
- Az egyéni és a közösségi érdekeket összeegyeztető, egyezkedésre épülő kompromisszumkereső magatartás megalapozása.
- Az egyénnel, a családdal való kapcsolattartásban előítélet mentességre törekvés.
- Az önérvényesítés és az alkalmazkodás harmóniájának megalapozása.
 - a) Az interperszonális (személyközi) kapcsolatok új formáinak alakítása, hogy a gyermekek értelmes kooperációra (együtműködésre) alkalmassá váljanak a közösségben. Ez egyaránt értendő a gyermek-gyermek, gyermek-felnőtt kapcsolatra.
 - b) Az énkép – önismeret – önértékelés fejlesztése, melynek révén a gyermekek képessé válnak önálló helyzetmegoldásokra, a konfliktusos helyzet kivédésére a felnőtt segítsége nélkül, ezáltal hatékonyan érzik magukat, így önérvényesítésük szociálisan, elfogadható módon, színvonalas teljesítményen keresztül történik.
 - c) Értékek, normák kialakítása.
- A gyermekek közösségi életre való felkészítésük során kielégíthetik természetes társas szükségleteiket, megismerik és gyakorolhatják a társas együttélés alapvető szabályait a szokás-normarendszer megalapozásával, miközben alakul:
 - Az egymásra figyelés, az együttérzés, az egymáshoz alkalmazkodás, egymás segítése, a különbözőség elfogadása, tisztelete.
 - Nevelési helyzetekben az összpontosításra, erőfeszítésekre való képesség mellett a jó megoldásra ösztönző belső igény, belső motiváció alakítása a jól elvégzett „feladat” utáni megelégedettség, mint jutalom értékének alakítása.

2.2. A KÖZÖSSÉG NEVELÉS

A nevelés során törekszünk a gyermek közösségbe, társadalomba való beilleszkedés folyamatának elősegítésére, melynek során a gyermeknek lehetősége van megismerni önmagát, társakhoz való viszonyát és az együttélés szabályait:

- az együttműködést
- az alkalmazkodást
- a másokra figyelést

- a másság elfogadását, segítségét
- az alapvető udvariassági szokásokat
- a társas viszonyok megtapasztalását
 - gyermek-gyermek közötti
 - gyermek-felnőtt közötti
 - viselkedési normákkal, szabályokkal
- a tevékenység közbeni viselkedésformákat
- fejlődjön a társas tevékenységekben, a szociális képességekben (kitartás, pontosság, türelem stb.)
- a társas kapcsolatban fejlődjön önértékelése, énképe
- ismerje meg a közösség szokásait, hagyományait
- az egocentrizmus társadalmi szabályok szerinti alakulását
- kommunikálás (saját érzések, gondolatok, szükségletek) kifejezését
- konszenzus (megegyezés), érdekek összehangolását
- kooperáció – együttműködést másokkal

A hallgató a gyakorlat során a gyerekcsoport tagjaként a közös élmények biztosítására törekedve járul hozzá a közösségformáláshoz.

IV. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE

1. SZEMÉLYI FELTÉTELEK

Az óvodapedagógus kulcsszerepének megnyilvánulási módjai

Óvodánk a jogszabályi előírásoknak megfelelően rendelkezik a megfelelő személyi feltételekkel. Csoportonként 2 óvodapedagógus, egy dajka (a nevelőmunkát közvetlenül segítő) szervezi a csoport életét, illetve valósítja meg a nevelőmunkát. Szintenként egy (összesen 5) pedagógiai asszisztens támogatja a hatékony nevelőmunkát. A hallgatók, csoportokba beosztva gyakorolják a feladataikat, a mentorok (óvodapedagógusok) felkészítésével és támogatásával, ellenőrzésével.

1.1. A pedagógus szerepe a nevelésben

Az óvodapedagógus a gyerekek számára biztosítja a nevelés, a fejlődés feltételeit, szervezi a gyerekek óvodai életét, tevékenységeit. Elfogadó, segítő, támogató attitűdje modell, minta a gyerekek számára. Empatikus magatartásával, szakmai tudásával, szervezi a csoport életét. A feltétel nélküli szeretetével, az elfogadásával fordul a rábízott gyermekek felé. Az óvoda alapidokumentumaiban megfogalmazott értékeivel egyetért, képviseli azok megvalósulását.

A pedagógusok munkáját közvetlenül segítőkkel szemben hatékony, rugalmas, ésszerű munkavégzéshez irányító, támogató szereppel rendelkezik. A szülőkkel való kapcsolat alakítója, fenntartója, ápolója, jól koordinálja a nevelői munkát.

Problémaérzékenység, együttműködő készség, előítéletektől mentes, konstruktív magatartás vezérli tevékenységét.

Az óvodapedagógus szakos hallgatóknak az óvodai szakmai gyakorlatban megfelelő keretek között támogató, segítő, egyben modell szerepet is betölt.

A cigány nemzetiséggel való viszonyában elfogadó, támogató szerepet nyújt.

1.2. A pedagógiai asszisztensek szerepe az óvodai nevelésben

A pedagógiai asszisztensek minden esetben együttműködnek az óvodapedagógussal a nevelőmunka sikeres megvalósítása érdekében. Segítik a csoportos és egyéni munka megvalósítását, a korrekciós feladatok elvégzését. Egyénileg segítik a gyermekek fejlesztését, az előre megbeszélte módszerekkel és eszközökkel. A fejlesztésekre elkísérik a gyermekeket, amennyiben szükséges részvételükkel biztatják őket a sikeres feladatmegoldásban. Az átlagostól eltérő fejlődésű gyermek egyéni fejlesztését a szakemberek és az óvodapedagógusok támogatásával végzik. Közreműködnek a dokumentációk, a díszítések, a szabadidős tevékenységek és óvodai rendezvények sikeres lebonyolításában.

1.3. A nevelő-oktató munkát közvetlenül segítők szerepe a nevelésben

A dajka a nevelő munkában társ és segítő, az óvodapedagógussal összehangolt munkája döntően hozzájárul az eredményes óvodai neveléshez, a hallgatói feladatok sikeres megvalósításához. Fontos a nevelési év indítása előtti és az év közbeni folyamatos munkatársi megbeszélés.

Az óvodapedagógussal szorosan együttműködve végzik a feladataikat, ami hozzájárul a nevelés eredményességéhez, szem előtt tartva azt, hogy minden felnőtt minta és modell az óvodás gyermek számára.

Munkájukat a munkaköri leírásban foglaltak szerint felelősségteljesen végezzék. A hallgató munkáját a gyerekcsoportban az óvodapedagógus mellett segítik (eszközök kikészítése, teremrendezés segítése stb.).

A pedagógiai asszisztensek és a dajkák szerepe kiemelt jelentőségű az összehangolt, közösen végzett felelősségteljes munkában.

2. TÁRGYI FELTÉTELEK

Óvodánk rendelkezik a nevelési program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel, melynek használatában és kialakításában, illetve fejlesztésében cél, hogy

- a gyerekek számára biztonságos és hozzáférhető legyen, szolgálja játék- és mozgásigényük kielégítését, egészségük megőrzését, sokoldalú fejlődésüket,
- az óvoda dolgozói számára, a humán erőforrás védelme érdekében biztosítsa a megfelelő munkakörnyezetet (nevelői szoba, számítógép, internetes hozzáférés, szertár, öltözők...) a jó közérzet és a mentális állapot pozitív irányának fejlődése érdekében (ebédlő, kávézó, meeting helység, mini kondi szoba), a gyerekekkel közösen használható helyiségek (só szoba, tornaterem),
- tartalmazza a programok megvalósításának feltételeit,
- a szülők fogadására is teremtsen lehetőséget /Szülői szoba/, nyugodtabb beszélgetésre is alkalmas helyeket.

A további fejlesztés és állagmegóvás érdekében:

- a csoportszobák, kiszolgáló helyiségek évenkénti, ill. szükség szerinti festése, takarítása
 - fenntartói keretből
 - pályázatokból
- játékeszközök, ill. a tanuláshoz/fejlesztéshez szükséges eszköztár folyamatos bővítése, cseréje (akár más csoportokkal is)
 - fenntartói keretből
 - a Gyakorló Óvoda Gyermekeiért Egyesület támogatásával
 - pályázatokból
 - hallgatók bevonásával
- a könyvállomány frissítése, bővítése

- gyermekkönyvek, kiadványok
- szakmai könyvtár
- fenntartói keretből
- pályázatból
- az állóeszközök szükség szerinti cseréje
- az épületek állagának megőrzése, a szükséges javítások, felújítások, korszerűsítések végrehajtása
 - fenntartói keretből
 - pályázatból
 - szülői segítséggel /önkéntes munka/
- az udvar talajjavítása, a fák, bokrok rendszeres karbantartása, alakítása
 - fenntartói keretből
 - szülők bevonásával
- az udvari játékeszközök (stabil és mobil) karbantartása, cseréje, felújítása
 - egyesületi támogatással
 - pályázatból

A pedagógiai munka zavartalansága érdekében fontosnak tartjuk:

- a gyermekek optimális fejlődését segítő tárgyi környezet kialakítását
- a meglévő tárgyi felszereltség óvását
- a játékeszközök, a tanulási folyamathoz, a gyermeki személyiség fejlődéséhez szükséges eszköztár bővítését
 - fenntartótól, pályázatokból
 - hallgatók bevonásával
 - civil szervezetektől /egyesület/
- a könyvállományunk bővítését
- az egészséges életmódra nevelés érdekében fektetők cseréjét
- az épületek állagának megőrzése érdekében minden évben egy-egy terület felújítását, korszerűsítését

3. AZ ÓVODAI CSOPORTOK KIALAKÍTÁSA ÉS MŰKÖDÉSE

Óvodánkban jelen van az azonos életkor szerint szerveződő csoport és a vegyes életkorú csoport egyaránt. Az azonos életkorú (homogén) csoport: a társas kapcsolatok kialakulásának, a gyermek reális önértékelésének, az értelmi képességek fejlesztésének (6-7 évesek) ideális színtere. A vegyes életkorú (heterogén) csoport: a közösségi nevelés, a családi nevelés szempontjából igen előnyös.

3.1. AZ ÓVODAI CSOPORTOK KIALAKÍTÁSÁNAK SZEMPONTJAI

- az adott évben felvételt nyert gyerekek korismerete
- a szülők kérésének figyelembevétele
- az óvodapedagógusok véleménye
- a fenntartó igénye: - a képzés érdeke
 - kutatási tervek

3.1.1. A napirend kialakításának alapelvei

- a gyermekek szükségletének megfelelően az óvodapedagógus megtervezi, előkészíti a csoport életét meghatározó időbeosztást (OVPEP rendszer használatával rögzítjük)
- ez minden esetben igazodik a gyermekcsoport életkorához, összetételéhez
- az érzelmi biztonság megteremtése érdekében arra törekedve, hogy minden nap azonos/hasonló felépítésű napirendre törekszünk, ami folyamatos és rugalmas, a párhuzamos tevékenységeket biztosítja a gyermekek számára
- a napi tevékenységfajtákat a csoport sajátos nevelési programja, napi tevékenységei, szabadidős programjai befolyásolhatják (kirándulások, séták, színházlátogatás stb.)
- a képzési időszakban lehetőség szerint igazodik a hallgatói feladatokhoz, az alapelvek és a képzési igények összhangját figyelembe véve, középpontban a gyerekek mindenek feletti érdekével
- a projekt-rendszer keretében biztosítjuk a szervezeti keretek (egyéni, páros, mikro-csoportos, makro-csoportos tevékenység) rugalmas alkalmazását
- a nyári időszakban a módosult napirend érvényesül

A napirend tevékenységei:

Délelőtti tevékenységek:

- játék
- folyamatos vagy közös tízórai
- kötött és kötetlen, ill. választható vagy kötelezően választott (párhuzamosan szervezett) tevékenységek
- mindennapi mozgás, levegőzés a szabadban

Déli tevékenység:

- folyamatos étkezés
- folyamatos előkészület a pihenéshez

Délutáni tevékenységek:

- délutáni pihenés (szükséglettől függően)
- folyamatos ébredés, uzsonnázás, játék, mozgás

3.2. A HETIREND KIALAKÍTÁSÁNAK ELVEI

- segítse az óvodapedagógus tervszerű munkáját
- biztosítsa az óvodai csoportok zökkenőmentes működését
- a projekt-rendszernek megfelelően legyen alkalmas az időben és térben **párhuzamosan** végezhető tevékenységekre (egyéni, mikro-csoportos, páros...), a differenciált fejlesztésre
- oktatási időszakban lehetőség szerint alkalmazkodjon a hallgatói képzéshez

Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus ebben a folyamatban is nevel, építi kapcsolatait a gyerekekkel.

Arra törekszünk, hogy ezen a területen is a szükségleteknek megfelelően, differenciáltan, következetesen, tudatosan szervezzük a feladatokat, melyben a gyerekek önállósága folyamatosan fejlődik.

A HETIREND ALAPPILLÉREI

Az óvodai élet tevékenységformái

- játék
- rajzolás, festés, mintázás, kézi munka
- mozgás
- verselés, mesélés
- ének, zene, énekes játék, gyermektánc
- a külső világ tevékeny megismerése
- mindennapi mozgás

Alkalomszerű, csoportsajátosságokra épülő lehetőségek

- dramatikus játékok
- hagyományápolás
- kismesterségek – kézműves tevékenységek
- kirándulások – élményszerzés, séták
- színházlátogatás, előadások, rendezvények, ünnepségek
- spontán lehetőségek

4. AZ ÓVODAI KAPCSOLATOK

Célunk

A formális együttműködés korszerű megvalósítása, az informális együttműködés hatékonyságának növelése, a szülők aktív bevonása az óvodai nevelésbe, a gyermek közös nevelésébe.

4.1. A CSALÁDDAL VALÓ EGYÜTTMŰKÖDÉS

A gyermek elsődleges szocializációs színtere a család. Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermek személyiségének fejlődését.

Alapelveink

- A nyitott óvoda megvalósítása elsősorban a családi kapcsolat tekintetében.
- Tiszteletben tartjuk a család elsődleges szerepét a nevelésben.
- Igyekszünk megismerni a családok életmódját, szociokulturális hátterét a családi nevelés kiegészítése, esetleges korrekciója érdekében.
- A különböző fórumok segítségével közeledünk a családokhoz, megismerjük a családok szükségleteit, problémáit, nevelési módszereit (családlátogatás, családi délutánok, társadalmi munka, ünnepi készülődések, közös kirándulások, programok).
- A szülők aktív bevonását az óvodai nevelésbe fontos feladatként tekintjük.
- Támogatjuk a nagyszülők aktív részvételét, ami mind a gyermekek, mind a nagyszülők oldaláról hangsúlyosan pozitív elemeket tartalmaz (nagyszülők hete, őszi nap, közös programok).
- Az óvodapedagógus a szülővel szemben:
 - kezdeményező,
 - elfogadó, elfogadja a másságot,
 - empatikus,
 - őszinte,
 - bizalmas,
 - segítőkész,
 - együttműködő,
 - igyekezzen bevonni a szülőt az óvodai programokba,

- győzze meg az együttnevelés hatékonyságáról,
- törekedjen a minta, példaértékű óvodapedagógusi nevelő tevékenységre.
- Biztosítsunk lehetőséget arra, hogy a szülő közvetlenül tartson kapcsolatot az óvoda szociálpedagógusával, az EGYMI szakembereivel, az óvodai szociális segítővel.
- A szülők képviselőtét a csoport által megválasztott szülők látják el, ”*Szülői Szervezet*”. Éves munkaprogramjukat az érvényes jogszabályok alapján maguk alakítják ki, az SZM értekezleteken, megbeszéléseken megvitatják, bemutatják az óvoda vezetőinek. A közös gondolkodás célja a konstruktív együttműködés megvalósítása. Kiemelt programok az SZM támogatásával: óvoda bál, Őszi nap, Gyermeknap.
- Az együttműködési formák korszerűbb megvalósítása a cél, a szülők-nevelők kapcsolatának bizalmasabbá, közvetlenebbé tétele érdekében.
- Az óvodapedagógus viselkedésével, kommunikációjával mintát mutat a hallgatóknak a szülő-pedagógus viszony megfelelő működtetésére.

Az együttműködés formái:

Családlátogatás

- az óvoda megkezdése előtt (június, augusztus) az új óvodások meglátogatása
- a nevelési év során, ha szükséges
- a hallgatói képzésből adódóan a hallgatókkal közös látogatás

Szülői értekezlet

- a felvételt nyert gyerekek szülei részére tájékoztató
- szeptemberben a nevelési év feladatainak megbeszélése
- januárban aktuális feladatok, elért eredmények megbeszélése
- tájékoztatás a tankötelességről (Szülők Akadémiája előadássorozat: Menjen vagy maradjon? téma feldolgozásával)
- a szülői értekezletekre a hallgatók meghívása, a programokba való bevonásuk

Nyitott napok

- betekintési lehetőségek az óvodai életbe
- szülők tájékoztatása az óvoda működéséről, a leendő kiscsoportokról

Családi rendezvények

- kirándulások
- év elején és év végén szervezett főzések
- családoknál történő csoportos élményszerzés
- ünnepek (Betlehemes játék, Ballagás, Anyák napja...)

Igény, elégedettségi felmérések

- szülők véleményének felmérése

Írásban értesítés /levél/

Zárt facebook csoportok működtetése az óvodai eljárásrend alapján (Házirend)

Telefonos megbeszélés egyeztetések esetén

Fogadó óra (vezetők, logopédus → EGYMI szakemberei, szociálpedagógus esetében is)

Nyitott óvoda

- a szülők előzetes egyeztetés alapján bekísérhetik gyermeküket a csoportszobába
 - reggeli együtt játszás
 - délutáni időszakban együtt játszás céljából (a közösség megzavarása nélkül)
- közös szülős befogadás /kiscsoport/
- közös játék-, munkadélutánok
- közös ünnepi készülődés (hagyományápolás)
 - közös kirándulások
- egy-egy projekt-téma feldolgozásánál a szülők aktív részvétele
 - az élményszerzésben
 - az óvodai életben, életszerű helyzetekben
 - a csoportszobai tevékenységekben
 - a gyűjtőmunkába való bevonás
 - családoknál helyszíni foglalkozások megszervezése
- A hallgatók aktív résztvevői egy-egy program lebonyolításának (munkadélután, közös játék, kirándulás), ill. egy-egy projekt feldolgozásának.

A gyerekek fejlettségéről, fejlődéséről a szülők számára legalább évente egy alkalommal tájékoztatást adunk fogadóóra keretében. A hallgató a gyakorlata során, nyomon követi az egyes gyerekek fejlődését, feljegyzésével segíti a gyerekek nyomon követését.

- Hírlevél a szülőknek
- Ötletláda, panaszláda

A csoportszobai **információs tábla** rendszeres működtetése szükséges

- köszönetnyilvánítások,
- meghívók,
- programokról való tájékoztatás céljából.

A hallgatók a hirdetőtáblán keresztül segítséget kérhetnek a szülőtől (az óvodapedagógus ellenőrzése mellett) gyakorlati munkájuk megvalósításához (pl. gyűjtőmunka).

Egyéb táblarendszer működtetése lehetséges:

- „Akikre büszkék vagyunk!”
- betegségről /*meggyógyult*/
- hagyományokról
 - születésnap
 - névnap
 - élményeink stb.
- elért eredményekről, fejlettségről

A honlap folyamatos aktualizálása.

Közös programok a szülőkkel, gyerekekkel:

- családi délutánok keretén belül pl.: slambucfőzés, szalonnasütés
- versenyjátékok stb.
- sportnap, foci
- ünnepekre készülődés, közös ünnepek (karácsonyi, húsvéti készülődés)
- gyermeknap
- hagyományteremtő napok: „Terméskarnevál” (SZM szerepe)

Szülői szoba működtetése (*Lépésről-lépésre program*)

- játék- és könyvkölcsönzés
- szülők részére a várakozási idő aktív eltöltésére:
 - újságolvasás
 - beszélgetések
 - szülőtársakkal kapcsolatalakítás

Szülők részére szervezett programok

Nevelési gyakorlatunk megismerése, a szülők szemléletének formálása érdekében:

- Előadások szervezése érdeklődéstől függően
- „Szülők Akadémiája”
- Rétegproblémák megbeszélése szakemberek bevonásával

A hallgatók elméleti tudását segíti az előadásokon való részvétel.

Kulturális programok szervezése

- Szülők-nevelők jótékonysági bálja

Munkadélutánok, önkéntes munka szervezése

4.2. KAPCSOLAT A TÁGABB KÖRNYEZETTEL

Kapcsolat a fenntartóval, a kar oktatóival. Aktív kapcsolatot tarthatunk fenn a fenntartóval. A GYGYK oktatóival a nevelés és a képzés sikeressége érdekében – kapcsolatunk partneri. Közös, team-ekben – munkacsoportokban – végezzük a hallgatói képzést, az óvodai munkaközösségünk is az alapján működik. Közös pályázatokat is készítünk.

Kapcsolat a hallgatókkal:

- Napi szakmai kapcsolat.
- Hallgatói igények, elégedettség folyamatos felmérése a gyakorlati képzés korszerűsítése érdekében.

Kapcsolat városi óvodákkal:

- Közös szakmai találkozások, tanácskozások.
- Szakmai nap.
- Közös programok szervezése: Ovi foci, vetélkedők, pályázatok.
- Folyamatos szakmai kapcsolattartás.

- Kölcsonösen „nyitott napok” szervezése, egymás munkájának megismerésére, egymástól való tanulás elősegítése céljából.
- Közös pályázatok készítése.
- Munkaközösségi együttműködés.
- Hallgatói szakmai gyakorlat támogatása.

Bölcsődével:

- Műsorok a bölcsődések számára.
- Szülői értekezletek tartása.
- Az óvodapedagógusok látogatása (leendő kiscsoportos) a bölcsődébe.

Iskolákkal:

- Felmérjük az iskolák igényét, elégedettségét.
- A volt óvodásaink fogadása.
- Óvodás találkozók szervezése.
- Az óvodapedagógusok meglátogatják az 1. osztályban volt óvodásaikat.
- Tanítók visszajeleznek a gyerekek fejlődéséről.

Pedagógiai Szakszolgálattal (EGYMI)

- Pedagógiai, pszichológiai vizsgálatok kérése.
- Iskolaérettségi vizsgálat.

Családsegítő Szolgálattal, Gyermekjóléti Szolgálattal, Humán és Igazgatási Osztállyal

- Az óvodapedagógus jelzi a problémákat a szociálpedagógusnak, óvodai szociális segítőnek.
- A szociálpedagógus felméri a problémákat, s tartja a kapcsolatot ezen intézményekkel, illetve közvetíti a szülők felé.

Védőnőkkel:

- Rendszeres a szűrés és a gondozás megszervezése.
- Tanácsadás.

Civil szervezetekkel, szociális, kulturális intézményekkel, alapítványokkal, egyesületekkel:

- Rendezvényeikhez kiállítási anyagnak helyet biztosítunk – ellenértékként támogatják óvodánk egyesületét.
- Rendezvényeinket felajánlásokkal támogatják.
- Speciális intézményben karácsonyi műsorral kedveskedünk.
- Közös pályázatok készítése

A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda a külhoni magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, és – lehetőségei szerint – szakmai kapcsolatot tart fenn. Két partneri óvodával kötöttünk együttműködési megállapodást:

- A Csipkerózsika óvoda (Kézdivásárhely)
- Csillagocska Református Zeneóvoda (Nagyvárad)

A szakmai napokon igyekszünk ellátogatni a partneri óvodákba. Közös projektek, előadások megvalósítására törekszünk.

A partnerekkel történő párbeszéd a folyamatos kapcsolat, az igények, felmérések, az elégedettség ismerete az óvodai nevelés sikerességét, munkánk hatékonyságát és minőségének magasabb szintre emelését eredményezi.

V. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI ÉS AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATAI

Játékos tevékenységrendszer

(Konstruktív magatartás- és tevékenységrendszer kialakítása)

A játékos tevékenységrendszer felvázolásakor érzékelhető, hogy játékszempléletünkben érvényesül a játék meghatározó, kiemelt szerepe az óvodai élet minden területén, s hogy a játék jelen van a gyermek valamennyi tanulási formájában.

A játékos tevékenységi rendszer magában foglalja a gyermeki spontán és a pedagógus által irányított tevékenységeket. Így a rendszerünkben tudatosan különböztetjük meg a játékot és a játékos tevékenységeket, ez utóbbit úgy, mint a tervezett tanulás eszközét.

1. JÁTÉK

Játékfelfogásunk a játék legszélesebb területén azt fejezi ki, hogy: „A gyermek játéka olyan sajátos, szabadon választott öntevékenység, mely külső céltól független, melyet örömszerzés kísér, és amelyben legsokoldalúbban és legoptimálisabban mutatkozik meg a gyermek önkifejezése és környezethez való viszonya.” (Kovács György – Bakosi Éva, 2007)

A játéktevékenység célja:

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze.

- A 3-6-7 éves gyermekek fejlődésének, az életkoruknak megfelelően sokféle, a gyermek fejlődését elősegítő játéktevékenység biztosítása.
- A gyermek egyéni szükségleteinek kielégítésével, a harmonikus fejlődés elősegítése. Ez legnagyobb mértékben a belülről fakadó tevékenységekkel, azaz sokféle játékkal oldható meg.
- A játék élményszerűségének biztosítása, a gyermek önállóságának és önkifejezésének lehetősége mellett.
- Széleskörű választási lehetőséggel a gyermekek önkifejezési formáinak gazdagítása.

Játék mai értelmezésének keretei az óvodai nevelésben (Alapprogram 2008 – Pálfi Sándor alapján)

1. A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze.
2. A játék szabad képzettársításokat követő szabad játékfolyamat – a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie.
3. A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékában tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, a mozgást az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenységgé.
4. Az óvodában előtérbe kell helyezni a szabadjátékot, túlsúlyának érvényesülését.
5. A játék kiemelt jelentőségének az óvoda napirendjében, időbeosztásában, továbbá a játékos tevékenység szervezésben is meg kell mutatkoznia.
6. A játékhoz egyszerű, alakítható, a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagokra, eszközökre, játékszerekre van szükség.
7. Az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását.

A játékokkal összefüggő feladatinkban az alábbi szempontok érvényesülnek:

- A játék legyen örömforrás.
- Legyen a játék szabadon választott önkéntes tevékenység, mely sajátosan céltudatos, amelynek van komolysága és jellemzője a játéktudat.
- Az óvodai játék legyen közösségi jellegű, belülről motivált, élmény, tapasztalatszerzés, eszközök által befolyásolt, utánzásra épülő, melynek velejárója a virtualitás és a többféle megoldás lehetőség.
- Nevelő hatása tudatosan alakított feltételek mellett érvényesüljön.
- Az óvodapedagógus szükség és igény szerint legyen résztvevője és kezdeményezője a játéknak.

Fontos elemnek tartjuk:

- a játék feltételeinek megteremtésében a gyerekek aktív bevonását – élmény, eszközkészítés, helykijelölés

- a játékidő, a játék tiszteletét
- a szabad játék hangsúlyos érvényesülését – zavartalanságát – az óvodapedagógus tudatos és reflektív szemléletű jelenlétét indirekt támogatással
- a játék differenciált támogatását, a gyermek egyediségéhez igazodóan
- a játékkalkalmak sérthetlenségének biztosítását

Nevelői tevékenységünkben a játékos tevékenységek beiktatásával nem csorbíthatjuk a szabad játékválasztás kereteit, lehetőségeit.

- az egyes játékfajták arányainak biztosítását az életkori sajátosságok figyelembevételével, hogy egyetlenegy játékfajta sem ölelheti fel az irányított tanulás jellegét
- a hallgató gyakorlata során a szabad játék tiszteletben tartása mellett, folyamatosan biztosítja a játék feltételeit (közös eszközkészítés, hely kijelölése, élményszerzés)

A játékkformák, játéktípusok

Tartalmai alapján

- Funkció kereső – alkalmazó játék
- Szimbolikus játékok

Fajtái:

- Tematikus minta játék
- Dramatikus játék
- Dráma játék
- Bábozás

- Konstruáló játék

Fajtái:

- Építőkockák
- Konstruációs játékok
- Barkácsolás
- Szabályjáték
- Értelmi képességeket fejlesztő játékok
- Mozgást fejlesztő játékok

A játék kezdeményezőjének személye szerint:

- Felnőtt által kezdeményezett
- Gyermek által kezdeményezett

Történetiséget tekintve:

- Múltat idéző játékok
- A jelenből táplálkozó játékok
- Jövőbe mutató játékok

A játéknak a többi játékhoz, tevékenységhez való viszonya szerint:

- Önálló, szabad játék
- Komplex szabad játék (több játékforma együtt, ill. egymás után)
- Kezdeményezett, pedagógiai játék tanulási céllal

A gyermeki játék megismerésének alapidimenziói:

- Konceptió
- Tárgy
 - játékszerek
 - használati tárgyak, kellékek
 - szerszámok, anyagok
 - természetben található anyagok, növények
- Tér
- Kapcsolat

AZ ÓVODAPEDAGÓGUS FELADATA

A pedagógus aki

- támogat
- inspirál, ösztönöz
- feltételeket teremt
- szükség és igény szerint játszik, szükség és igény szerint segít
- partnerségre törekszik

Az óvodapedagógus feladatai

Feltételteremtő

Közreműködő

Játszópartneri

szerepen belül

- játékkörnyezet alakítása (ingergazdag, cselekvésre inspiráló, a gyermek kíváncsiságát felkeltő)
- játékfeltételek folyamatos biztosítása, játéklehetőségek felkínálása
- játékban való közreműködés a gyermeki játékautonómia, önállóság és szabadság tiszteletben tartása mellett
- sokszínű tapasztalatszerzésre szolgáló egyéb anyagok biztonságos elhelyezése (homokasztal, vízasztal)
- a játéktér mobilizálható kialakítása ahhoz, hogy a gyerekek játékigényüknek megfelelően szabadon átrendezhessék azt
- mozgásos játéktér biztosítása a csoportszobán belül
- a gyermekek igényeihez igazodó játékeszközöket biztosítson a lehetőségekhez képest és a pedagógiai követelményeknek megfelelően
- az udvar legyen a gyermekek játékának színtere
- különböző színtereken folyó játék lehetőségének biztosítása fontos feladat
- a kedvezőtlen, negatív élmények pozitív irányba történő feldolgozásának segítése

Szülőkkel való kapcsolattartás

- A gyermek első valódi játszótársa a családban a szülő, az óvodában az óvodapedagógus.
- A játék fontosságának tudatosítása a szülőkben (közös játék, játékos tevékenység szülőkkel, beszélgető kör, tréning).
- Helyi körülményekhez igazodó játszóprogramok, játék, játékos tevékenységek szülőkkel.

2. A TEVÉKENYSÉGBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS

Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek tapasztalatainak bővítése, rendezése. A tanulás irányítása során, az óvodapedagógus személyre szabott, pozitív értékeléssel segítse a gyermek személyiségének kibontakozását.

2.1. A TANULÁSI TEVÉKENYSÉGEKBEN ALKALMAZOTT ALAPELVEINK

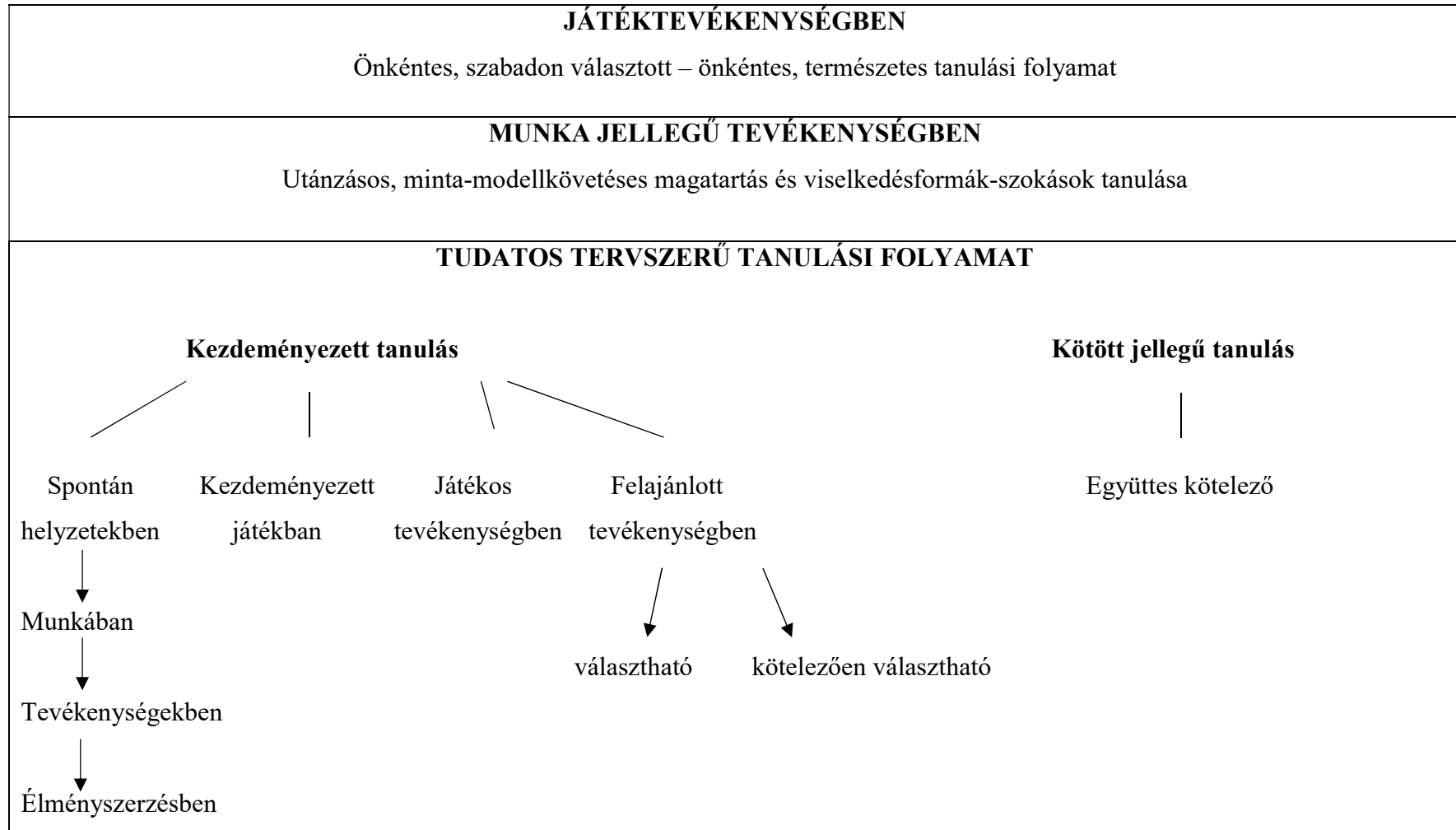
A tanulás tág értelmezése:

- A tanulás elsődleges színtere a játék.
- A játéktevékenységben történő spontán tanulás feltételeinek biztosítása.
- Az utánzásos tanulás mellett *próbálkozásra, gyakorlati problémamegoldásra – kísérletezésre, felfedezésre épülő tanulás támogatása, a gyermek cselekvő aktivitásának erősítése.*
- *A tapasztalás útján történő felfedező tanulás hangsúlyozása.*
- *A spontán, játékos, sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalatszerzés dominanciájának biztosítása.*
- A nonverbális úton, *tevékenység közbeni tanulás* megszervezése.
- Az életszerű helyzetek megteremtése.
- Az élményszerű, sikerorientált személyiségfejlesztés.
- *A gyermeki kíváncsiságra, a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő tapasztalat, ill. elemi ismeretszerzés biztosítása.*
- Az ismeretek felhalmozása helyett, a gyerekek képességbeli fejlődésének elősegítése.
- A differenciált képességfejlődés elősegítése.
- A tevékenységben megvalósuló tanulást – amennyiben lehet – projekt rendszerben

szervezzük. A projektmódszer a gyerekek érdeklődésére, az óvodapedagógus és a gyermekek közös tevékenységére épül az óvodás életkorhoz és tevékenységi jellemzőkhöz igazodva. A projektek gyakorlati jellegű komplex feladatok.

- Az integratív-komplex tanulási folyamat alkalmazása, a tevékenységformák komplex megjelenésével.
- Az eltérő képességű gyerekek fejlődésének elősegítésével: a prevenció és a tehetséggondozás felvállalása.
- A tanulást támogató környezet megteremtése.

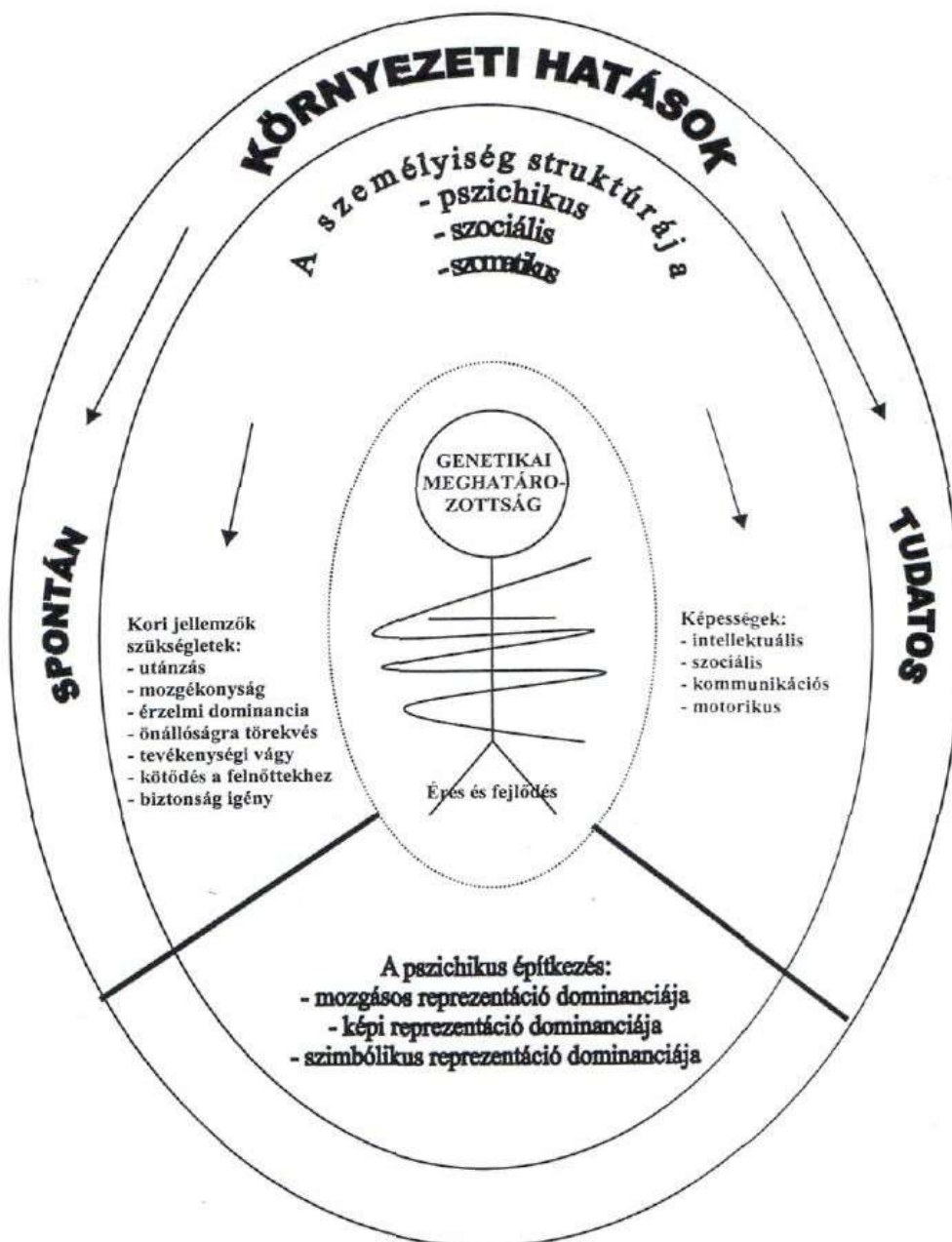
Tanulási folyamat lehetséges formái

A gyermekközpontúság érvényesítésekor mindig szem előtt tartjuk a gyermeket, aki játszva tanul.

A GYERMEK, AKI JÁTSZVA TANUL

6. ábra

3. MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉG, GYERMEKMUNKA

Munka jellegű tevékenységek

1. A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató munka és munka jellegű játékos tevékenység. Az önkiszolgálás, a segítség az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek, a csoporttársakkal együtt, értük, később önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítése, az elvállalt naposi munka, vagy egyéb munka, a környezet, a növény-, és állatgondozás (teknősbéka, halak etetése).
2. A gyermekmunka jellegű tevékenység
 - játékos tevékenység, nem választható szét a munka és a játék
 - örömmel és szívesen végzett tevékenység
 - élmény
 - a tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok, mint a kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság alakításának fontos lehetősége
 - a közösségi kapcsolat a kötelességteljesítés alakításának eszköze, a saját és mások elismerésére nevelés formája
3. A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekekkel való együttműködést és folyamatos, konkrét, reális, vagyis a gyermekeknek saját magához mérten értékelést igényel.

Az értékteremtő munka pedagógiai funkciója a gyermekek értékteremtő, együttműködési képességeinek fejlesztése. Ez az a terület, ahol egyértelművé válik a gyermek számára az erőfeszítés és az eredmény kapcsolata. Az így elért eredmény erős motiváló tényező.

A gyermek öntevékenységet, nyitottságot, aktivitását tudatosan felhasználhatjuk nevelési céljaink elérésére. A pozitív élmények, tapasztalatok a gyermek személyiség fejlesztésének is eszközei.

A gyermeki munka alapvető feltételei, irányításának alapelvei

- a) - megfelelő munkaeszközök
 - elegendő munkalehetőség
 - elegendő idő, hely
 - megfelelő légkör

- b) - fokozatosság
 - következetesség

Munkafajták

1. Önkiszolgálás: testápolás, étkezés, öltözködés
2. A környezet rendjének megőrzése
3. Alkalmoszerű munkák
4. Közösségi munkák
5. Naposi munkák
6. Növény- és állatgondozás

Megjelenési formái

- felnőttel közösen
- önállóan végzett
- gyermekek közösen végzett tevékenységei

Fontos a tevékenység és a gyermeki vágy közötti összhang. Olyan munkakörülményeket kell az óvodapedagógusnak teremteni, melyek által sikereket érthet el a gyermek. Minden gyermek számára biztosítanunk kell lehetőséget.

Óvodapedagógus feladatai

- a gyereket ráébressze a saját személye körüli teendők elvégzésének fontosságára
- támaszkodjon a munka játékkal megegyező sajátosságaira
- szokásalakítás, szükségletek kielégítésének segítése
- önállóságra nevelés, felelősség, kitartás, eredményre törekvés
- együttműködési képesség fejlesztése

- legyen alapvető örömforrás (összpontosítást, erő kifejtést igényel, sikerélményt eredményez stb.)
- kisebbek, rászorulóknak segítése

4. VERSELÉS, MESÉLÉS

„A gyermekkor két tündérvilága van: a játék és a mese. Mindkettőnek azonos a funkciója: az én pszichés szükségleteinek kielégítése a valóság transzformálása által: azaz, mind a játék, mind a mesehallgatás során a gyermek annyit és úgy épít be a személyiségébe a világból, amennyire, és ahogy arra a lelki harmónia megteremtéséhez szüksége van.”

(Nyitrai Ágnes)

Célja:

- A 3-7 éves gyermekek pozitív személyiségjegyeinek megalapozása, érzelmi, erkölcsi és értelmi fejlődésének elősegítése, nyelvi és kommunikációs képességeinek fejlesztése gyermekirodalmi alkotások által és a gyermekirodalomhoz szorosan kapcsolódó tevékenységek, módszerek sajátos eszközeivel.
- Maradandó komplex élménykövetítés, az irodalom szeretetének megalapozása, az olvasóvá nevelés folyamatának elindítása.

Feladatai:

- Az irodalmi élmények biztosításával a gyerekek érzelmi intelligenciájának formálása. A mese, vers biztosítja az emocionális együttélést, a szereplőkkel való azonosulást. A gyermekirodalmi alkotások képesek a gyermek érzelmeit formálni, elmélyíteni és új érzelmeket kialakítani. A meseélés az érzelmi intelligencia fejlesztésének az alapja, a derű forrása.
- Az erkölcsi normáknak megfelelő magatartásformák kialakítása. Az erkölcsi nevelés során magatartásformálás történik, kialakul a jellem. A jó mese normákat közvetít, szerepmintákat nyújt, erkölcsi tartalma van.
- Átéltető esztétikai élmény nyújtása. A mesék esztétikuma élményforrás: a szép szöveg, érzékelése, észlelése, megélése. Az esztétikai élményt kiváltó esztétikai kategóriák:

- szép, rút, tragikus, komikus, groteszk, idillikus, fenséges, patetikus. A szép, a jó és az igaz hármassága a kisgyermekes esztétikai nevelésének egyik lényeges motívuma.
- A közösségben vagy közösségi tevékenységgel történő nevelés.
 - A közösségi nevelés esetében a közösségekben átélt élményeken, tapasztalatokon van a hangsúly. A mesében gyakran megjelenő összetartozás minta a gyerekek számára, toleranciára nevel. A meselégkör, az együtt hallgatás, befogadás, játszás élménye elmélyíti, formálja a közösséghez tartozó érzést.
 - Kognitív képességek fejlesztése, a gyermek látókörének bővítése, a világ sajátos megismerésének biztosítása. A mesék, versek hallgatása az ismeretek megszerzésének egy sajátos módja: nem készként kapott tudás, hanem egyéni, érzéki és értelmi megismerés. A képteremtés képességének fejlesztése, amely nélkül lehetetlen az olvasóvá válás.
 - Az anyanyelvi kompetencia fejlesztése, a nyelv szépségének, kifejezőerejének megismertetése által fejlődik a helyes nyelvhasználat, a biztonságos önkifejezés képessége.

Verselés, mesélés tartalma

- A mindennapos mesélés, verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme. A mese és vers örömforrás és társas élmény, amely a játékhoz hasonlóan nagy belső energiákat mozgósít. Fontos, hogy a gyermek érdeklődésének frissessége megmaradjon, az emberek s önmaga iránt egyre fejlettebb tartalommal újra és újra feltörjön.
- Az irodalmi repertoárnak összhangban kell lennie a gyermeki szükséglettel. A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese képi és konkrét formában a bábozás és dramatizálás eszközeivel feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.
- Az óvodáskorú gyermek irodalmi nevelése művészi értékeket hordozó irodalmi művekkel, erkölcsi-nyelvi-esztétikai értékeket közvetítő mesékkel, versekkel történhet. Ennek az elvnek érvényesülnie kell, nem lehet alárendelni egyéb szempontoknak.

- Az óvodában a 3–7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helyük van. A műfaji változatosság fontos követelmény az óvodáskorú gyermek irodalmi élményében, de életkoronként eltérő arányban.

Gyermekirodalmi művek csoportosítása

- A gyermekirodalmi művek olyan meséket, verseket tartalmaznak, amelyek a gyermek érzelmi világához, értelmi fejlettségéhez köthetők. Olyan történetekre van szükségük, melyek mozgásba hozzák a képzeletet, fejleszti a gyermek intellektusát és érzelmeit, megbékíti félelmeivel és vágyaival, elismeri nehézségeit és megoldásokat javasol.
- A gyerekeknek való irodalmi anyag főbb témái lehetnek: a természet, a játék, a játékszerek, napszakok hangulata, a családdal, az állatokkal kapcsolatos emlékek, vágyak, megfigyelések, érzelmek, humor.

1. Népköltészeti alkotások

- Mondóka (altatók, kéz- és arcsimogatók, lovagoltatók, stb.)
- Népmese
 - Állatmese
 - Tündérmese/varázsmese
 - Novellamese
 - Tréfás mese
 - Hazugságmese
 - Formulamese
 - Legendamese
 - Rászedett ördög mese

2. Műköltészeti alkotások

- Műmese
- Reális elbeszélés
- Gyermekvers
- Verses mese
- Meseregény

Népköltészeti alkotások:

- A népmesék epikus jellegű, csodás elemekkel átszótt, többnyire prózai népköltészeti alkotások. A népmesére jellemző, hogy világrendet közvetít, pl: Jótett helyébe jót várj! A legtöbb esetben a felnőtté válás történetét mesélik el, a főszereplők megtalálják helyüket a világban, a közösség hasznos tagjává válnak. A népmesei hősöknek általában nincs rendkívüli képességük. A jó elnyeri méltó jutalmát, a rossznak bűnhődni kell.
- A gyermekek körében használatos, erősen ritmikus, dallamos hanglejtésű (sokszor énekelt) verses szövegek a népi mondókák, melyek a hangzás, a játék és a mozgás együttesével a kisgyermekek örömszerzési forrását szolgálják. Ezek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak. Az átélt öröm hozzájárul a megnyugváshoz, a harmónia megteremtéséhez. A felnőttel együtt énekelt altatók, lovagoltatók, kéz- és arcjátékok a gyermeknek megnyugtató közelséget, az otthon biztonságát nyújtják

Műköltészeti alkotások:

- A műköltészeti alkotások „meseisége” a népmese műfaji törvényszerűségeit (tartalom- és formavilág) követve jön létre.
- A műmesék közül csak azokat válasszuk, amelyek hordozzák a mesei sajátosságokat, nem pusztán didaktikusak, hanem betöltik a mese komplex élményadó funkcióját a gyermek számára. Az elbeszélések, történetek segítenek a sajátos feladatok megoldásában, a gyerekek aktuális környezetére, tapasztalataira, problémáira reagálnak. A klasszikus gyermekirok történetei mellett a modern gyermekirodalmi alkotások (kortárs gyermekirodalom), melyek a mai gyermek mai problémáiról mai nyelven szólalnak meg, alkalmasak erre. Ezek az elbeszélések a gyerekekről íródtak gyermekeknek. Bennük konkrét, a valóságban jelenlevő értékek követhetők és ismerhetők fel mesei áttétel nélkül
- A költők által írt gyermekversek sajátos költői látásmódjukkal és eszközeikkel segítik a kisgyereket abban, hogy pozitív érzelmek átélésével és kimondhatóságával kötődjön a valósághoz, és egyben megismerje és felismerje annak formai, tartalmi, érzelmi sokoldalúságát, sokszínűségét. A nyelv varázsa a hangulat, a dallam, ritmus, játékosság, mozgás, kreatív gondolkodás komplex élményével ajándékozta meg a gyereket.

Életkornak megfelelő gyermekirodalmi ajánlás

3-4 évesek:

- Témája a gyermek és közvetlen környezete, rövid egyenes vonalú cselekmény, érthető meseszöveg, zenei, játékos, különleges szavak, szófordulatok, ritmikus ismétlődések.
- Játékos ritmikus ismétlődéseket tartalmazó, zenei hatású, mozgással kísért gyerekversek, népi mondókák.
- Műfajok: állatmesék, formulamesék (láncmesék), rövidebb novellamesék, a gyermekről és közvetlen környezetéről szóló reális mesék.

4-5 évesek:

- A gyermekek figyelme koncentráltabb, hosszabb ideig tart.
- Képzelet fejlődése-csodák befogadása.
- Mesék által az erkölcsi fogalmak kialakítása.
- Műfajok: többfázisú, terjedelmesebb állatmesék, novellisztikus mesék (realisztikus és tündérmesei novella mesék), párbeszédű mondókák, névcsúfolók, gyerekversek, tréfás mesék, csalimesék, egyszerűbb tündérmesék.

6-7 évesek:

- Szimultán kettős tudat (mesetudat) kialakulása: a valóság és a mese világának elkülönítése, a kettő különböző tudatállapottal való megélése.
- Kíváncsiság: jelenségek okai, szándékos, koncentrált figyelem, emlékezet terjedelmesebb, verbális és produktív képzelete fejlődik.
- Műfajok: cselekményesebb, terjedelmesebb, bonyolultabb novellisztikus-realisztikus mesék; több szálon futó tündérmesék; csali- és tréfásmesék; műmesék, elbeszélések; meseregények; mondókák, gyerekversek, megjelennek a hazugságmesék.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Örömmel hallgatnak mesét, verset, néznek bábjátékot és báboznak. Szívesen és rendszeresen nézegetnek könyvet.
- Nyitottak az életkoruknak megfelelő irodalmi feldolgozásokra (bábszínház, mesejáték interaktív előadások, könyvtár látogatása).

- Képesek önálló vers- és mesemondásra. Képesek önállóan történetek, mesék kitalálására.
- Vers és mesemondásukat képesek gesztussal mimikával hanglejtéssel hangsúllyal kísélni.

A verselés, mesélés kapcsolódása az óvodai élet egyéb tevékenységi formáihoz

“Az irodalmi nevelés legszorosabban összefonódik az anyanyelvi neveléssel, a zenével, az énekkel, a mozgásos játékokkal.”

(Ferencsik Józsefné)

1. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

- A mondókák, mondókaversek a ritmusképesség fejlesztésének egyik leghatékonyabb eszközei, pl:

Weöres Sándor: Kocsi és vonat

Simkó Tibor: Kabóca

Kerekecske dombocska...

- Verseléshez, meséléshez használhatunk, alkalmazhatunk a mese témájához, hangulatához illő dalbetéteket, pl.

Jékely Zoltán: A három pillangó – Gryllus Vilmos: Reggeli harmat

Döbrentey Ildikó: A csigacsalád meséje – Gryllus Vilmos: Lassan jár a ...

Tarbay Ede: Kenyérsütő mondóka – Süssünk, süssünk...

- Legismertebb gyermekverseket megzenésített formában is megismertethetjük a gyerekekkel, pl:

Nemes Nagy Ágnes: Nyári rajz – Kalácska

Weöres Sándor: Ó ha cinke volnék – Halász Judit

Kányádi Sándor: Róka mondóka – Tarisznyások

2. Külső világ tevékeny megismerése matematika tartalommal

- Az irodalmi alkotások lehetőséget adnak a matematikai gondolkodás, gondolkodási képességek, fejlesztésére, pl:
 - Szutyevjev: Az alma – egész, fél, negyed
 - Lázár Ervin: A kék meg a sárga – színek, érzékelés, észlelés
 - A három pillangó, A három csibe, A három kismalac – számfogalom
- A jól kiválasztott irodalmi alkotás motivációként is szolgálhat, pl:
 - Bartos Erika: Bogyó és Babóca. Jelmezbál – Alak háttér megkülönböztetése
 - Az édig érő paszuly – Alacsony, magas
 - Magunk által kitalált történetek, mesék, feldolgozandó anyaghoz kapcsolódva.

3. Külső világ tevékeny megismerése környezetismereti tartalommal.

- Érzelmi ráhangolódást, rácsodálkozás élményének fokozását, a témában való elmélyülést segíthetjük elő az irodalmi alkotásokkal, pl:
 - Nemes Nagy Ágnes: Hóésésben
 - Reviczki Gyula: Erdei dal
 - Fecske Csaba : Altató

4. Rajzolás, festés, mintázás , kézimunka

- Irodalmi élmény megelevenítése, lerajzolása, pl:
 - Fésüs Éva: Békanóta
 - Tóth Anna: Állatkerti séta
 - Dániel András: Egy kupac kufli

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Örömmel hallgatnak mesét, verset, néznek bábjátékot és báboznak. Szívesen, és rendszeresen nézegetnek könyvet.
- Nyitottak az életkoruknak megfelelő irodalmi feldolgozásokra (bábszínház, mesejáték interaktív előadások, könyvtár látogatása).

- Képesek önálló vers- és mesemondásra. Képesek önállóan történetek, mesék kitalálására.
- Vers és mese mondásukat képesek gesztussal, mimikával, hangleytéssel, hangsúllyal kísérni.

Az óvodapedagógus szerepe a folyamatban

- Az óvodai irodalmi kezdeményezések sikerét alapvetően meghatározza a „meselégkör” megteremtéséhez szükséges feltételek biztosítása, a mintaértékű óvodapedagógusi bemutatás, a fejből mesélés kiemelt szerepe, gazdag előadói képesség, a kötetlenség, a játékoság elvének érvényesülése, a gyermeki motiváció kialakítása és fenntartása változatos, igényes, esztétikus eszközökkel és módszerekkel. Fontos a mesehallgatás motivációinak változatos megvalósítása.
- Biztosítsunk a mesemondásnak állandó helyet (sarkot, kuckót, szőnyeget), de az éppen adott helyzetnek megfelelően legyen lehetőség a csoportszobában bárhol elmondani a mesét.
- Törekedni kell a spontán helyzetekhez kötődő saját vers és mese alkotására, hogy a gyermekek ne csak befogadóként, hanem alkotóként vegyenek részt az irodalmi nevelésben, önálló mesealkotással, rigmusok mondogatásával, történetek elbeszélésével. Ez segíti a gyermek önkifejezését, a nyelvi alkotás örömeinek megérzését.
- Változatos, gazdag és friss irodalmi memoriter anyaggal rendelkezzen az óvodapedagógus. Törekedjen új mesés- és verseskönyvek bemutatására, a könyvtárhasználat megismertetésére.
- A kötetlenség légkörének megteremtése, amelyet szeretetteljes, állandó biztonságot sugárzó légkörben valósít meg.

Egyéb irodalmi élmények biztosítása

- Gyakorló óvodánk szoros szakmai együttműködést ápol a Debreceni Egyetem Gyermeknevelési és Gyógypedagógiai Karával. A Kar óvodapedagógus hallgatói nálunk töltik az óvodai szakmai gyakorlatukat. A Kommunikáció, Irodalom, Dráma Tanszék oktatói folyamatosan segítik a hallgatók szakmai gyakorlatának megvalósítását, óvodai jelenléttel, szakmai tanácsadással, módszertani ajánlásokkal.

- A szakmai kapcsolatnak köszönhetően óvodánk óvodapedagógusai első kézből értesülhetnek a gyermekirodalom innovatív irányzatairól, ajánlásokat kapunk az óvodai nevelésben felhasználható kortás gyermekirodalmi művekről.
- Az óvodánk gyermekei a tanszék által szervezett irodalmi élményekben is gyakran részesülnek: hallgatói mesedramatizálások (pld. gyermeknapon), a tanszék által működtetett Buborék játszóház programjain való részvétel (pld. költészet napi program, mesebolt).
- Fontosnak tarjuk, hogy az óvodánkba járó gyermekeink színházi körülmények között is átélhessék a mese világát. Rendszeresen látogatjuk a Debreceni Vojtina Bábszínház előadásait, ahol csodálatos művészeti élményekben részesülhetünk. A Bábszínház vezetőivel szintén szoros szakmai kapcsolatot ápolunk.

Az anyanyelv és a kommunikációs képesség megalapozása

A nyelvi-, ill. a kommunikációs képességeknek megkülönböztetett szerepük van a gyermeki személyiségfejlesztésben. A kisgyermek beszédfejlődése és gondolkodásának fejlődése párhuzamosan halad, így az anyanyelv ismeretének, használatának szintje meghatározza a tanulási képességet, az értelmi képességek fejlődését és a különféle közösségekbe való beilleszkedését.

Az anyanyelv és a kommunikáció alakítása az óvodai élet minden területén megvalósul, ahol a gyermek megért másokat és megérteti önmagát.

Az egyéni fejlődési tempót és az egyéni sajátosságokat ezen a területen is maximálisan figyelembe kell venni.

A beszédértés és a beszédprodukciónak fejlesztésére egyaránt hangsúlyt fektetünk az élményalapú beszélgetésekkel, a különböző tevékenységekbe épített és önállóan szervezett anyanyelvi játékokkal, valamint a pedagógusok mintaadásával.

A beszédprodukciónak tartalmi és formai oldalát is fejlesztjük:

- tartalmi bővítés: szókincs és grammatika fejlesztése, mondat és szövegalkotás segítése,
- formai bővítés: beszédtechnika, tiszta beszéd kialakítása: légzéstechnikai, artikulációs és fonémahallást, kiejtést segítő játékok, gyakorlatok, mondatfonetikai eszközök, gesztusnyelv helyes alkalmazása.
- Az anyanyelvi nevelés alapvető feladata az anyanyelvi kompetencia fejlesztése oly módon, hogy a gyerekek életkoruknak megfelelő szinten birtokolják a verbális és a non-verbális kommunikáció képességét (nyelvi tudás).

A nyelvi kompetencia döntő elemei:

- a kommunikációs helyzetek megfelelő értelmezése, a megértés képessége
- a megértéssel összhangban álló aktív részvétel a kommunikációs folyamatokban

A 3-7 éves gyerekek beszédpercepciójának, beszédprodukciónak és non-verbális kommunikációjának, életkornak és fejlettségi szintnek megfelelő, komplex, játékos fejlesztése mintaértékű pedagógusi kommunikációval, mondókával, verssel, mesével, beszélgetéssel, anyanyelvi játékokkal történhet.

A tiszta beszéd kialakításának feltétele a nagymozgások koordináltsága. A speciális beszédfejlesztést igénylőkkel logopédus foglalkozik.

5. MOZGÁS

A mozgás sokoldalú tevékenység- és feladatrendszer az egész óvodai életet átszövi! A szervezett tevékenységen túl jelenjen meg a szabad játékban, a környezet- és az egészségtudatos nevelés minden területén.

Cél:

A sokféle mozgáslehetőséggel elősegíteni a gyermekek harmonikus testi-lelki fejlődését, az egészség megóvását, és kedvezően befolyásolni az egész szervezet fejlődését.

Feladat:

- A gyermekek természetes mozgásának fejlesztése.
- A mozgásigény kielégítésére, a mozgás megszerettetésére, a helyes testtartás kialakítására törekvés.
- A motoros képességek fejlesztésével a mozgásügyességük fokozása, megfelelő ütemű fejlesztése.
- A mozgásos játékok segítségével az együttmozgás örömeinek megéreztetése, közös mozgásélmény biztosítása.
- A kézi szerek széles tárházának használatával a finommotorika, a mozgásügyesség fokozása.
- A mozgáson keresztül az érzelmi struktúrák és a szociális képességek fejlesztése.

- Prevenció és korrekció nevelési feladatok ellátása, ha szükséges megfelelő szakemberek bevonásával.

Szervezetten két formában valósul meg:

- a mindennapokban 10-15 percben
- heti rendszerességgel (életkortól függő számú) testnevelés foglalkozás
- **spontán megjelenő mozgásos játékok**

A mozgás helye:

- udvar, terasz
- tornaszoba
- tornaterem
- csoportszoba

A mozgás tartalma:

Testnevelési játékok:

Az óvodásgyermek fő tevékenysége a játék. Ennek megfelelően a mozgásos tevékenységek nagy részét is a játék teszi ki. Csaknem valamennyi motoros képesség fejlesztését szolgálja.

A játék fajtájának megválasztása, számának meghatározása a gyermekek életkorának, képességszintjének, figyelembevételével történik.

Felosztás	Motoros képességfejlesztés
Futójátékok	Állóképesség, reakciógyorsaság, téri tájékozódó-képesség, kinezetikus differenciáló képesség, reakció-, ritmus-, egyensúlyozási képesség.
Fogójátékok	
Versengések	
Sorversenyek	
Váltóversenyek	

Gimnasztikai feladatok:

Fokozzák az együtt mozgás örömét, annak esztétikáját. Lehetőséget adnak a szervezet teljes átmozgatására, bemelegítésére.

Megőrzik és javítják a vázizomzat fejlődését, a testtartást, a lábboltozat fejlesztését.

Elősegítik a testséma fejlődését, az irányok rögzülését, a szem-kéz koordináció alakulását.

Felosztás	Motoros képességfejlesztés
Szabad gyakorlatok	Mozgásgyorsaság, erő, egyensúlyozási képesség, reakció-, ritmus-, kinesztetikus differenciáló képesség, mozgékonyág – hajlékonyság.
Kéziszer gyakorlatok	
Társas gyakorlatok	
Pad gyakorlatok	
Bordásfal gyakorlatok	

Fő gyakorlatok:

A motoros képességek általános fejlesztése valósul meg a fő gyakorlatok technikájának elsajátítása során.

Fejlődik a gyermekek mozgásjártassága, mozgáskészsége.

A sokoldalú tapasztalatszerzés fokozza a mozgásműveltséget, a mozgáshoz való pozitív viszonyt.

A differenciált fejlesztés lehetőséget biztosít az egyéni tempóban való fejlődéshez.

Felosztás		Motoros képességfejlesztés
Torna	Kúszás-csúszás-mászás	Állóképesség, a test általános ereje, reakciógyorsaság, téri tájékozódó-képesség, kinesztetikus differenciáló képesség, reakció-, ritmus-, egyensúlyozási képesség.
	Hossztengely körüli gurulás	
	Guruló átfordulás előre	
	Kiscsikó-rugdálózás	
	Zsugorkanyarlati átugrás padon	
	Pad végéről mélyugrás	
	Pad végéről felfelé történő ugrás	
	Nyuszi ugrás padon	
	Nyuszi ugrás leterpesztéssel	
	Bordásfalon lefüggés láb mozgásokkal	
	Kúszás-csúszás-mászás	
Atlétika	Helyből és nekifutásból távol ugrás	Alap állóképesség, gyors erő, reakciógyorsaság, téri tájékozódó-képesség, kinesztetikus differenciáló képesség, reakció-, ritmus-, egyensúlyozási képesség.
	Helyből és nekifutásból magasugrás	
	Kislabda hajítás távolba különböző kiinduló helyzetekből	
	Vízszintes és függőleges célba dobás	
	Futás különböző tempóban (lassú, közepes, gyors)	
	Belegyorsuló futás	
	Futás tempóváltoztatással	
Labdás	Labdagurítás	Állóképesség, reakciógyorsaság, téri tájékozódó-képesség, kinesztetikus differenciáló képesség, reakció-, ritmus-, egyensúlyozási képesség.
	Labda feldobás-elkapás	
	Labda leütés-elkapás	
	Folyamatos labdavezetés	
	Különböző átadási módok társnak	

Megjegyzés:

A mindennapi testnevelések tartalmát elsősorban a mozgásos játékok alkotják.

A testnevelés foglalkozások felépítését az óvodapedagógus a foglalkozásmodelleknek megfelelő formában tervezi, a gyermekcsoport képességeihez igazítva.

Az óvodapedagógus feladata:

Feltételek biztosítása: hely (pormentes, balesetmentes)

eszközök

idő

színvonalas tartalmi kidolgozás (ütemterv, heti-napiterv)

A mozgás során az aktív bekapcsolódásban az óvodapedagógusok részéről fontos a mintaadás, a szép, esztétikus mozgáskövetés hangsúlyozása.

„A tornának, játékos mozgásnak teremben és szabadlevegőn, eszközökkel és eszköz nélkül, spontán vagy szervezett formában a nevelés minden napján lehetőséget kell biztosítani.”

/ONAP/

6. ÉNEK, ZENE, ÉNEKES JÁTÉK, GYERMEKTÁNC

1. A zenei nevelés célja

A zene megszerettetése és a zene iránti érdeklődés felkeltése. A gyermek fogékonyságára, tevékenységi vágyára alapozva, életkori sajátosságaihoz igazodó, könnyen befogadható népzenei örökség átadása. Komplex személyiségfejlesztés a gyermekdalokban összekapcsolódó, együtt jelenlévő zene, anyanyelvi nevelés, mozgás, verbalitás, vizualitás által.

2. A zenei nevelés feladatai

Az eredeti népi játékokkal, gyermektánc alapelemeivel, utánpótláson alapuló megismerkedés segíti elő nemzeti kultúránk ápolását, a szülőfölddel való kötődés, hazaszeretet erősítését.

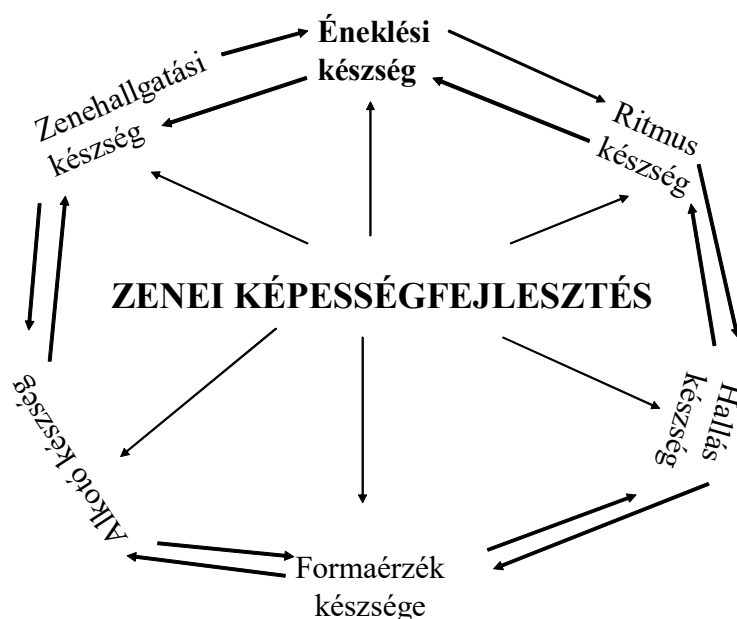
A magyar népzene iránti pozitív érzelmi viszony alakítása, megszerettetése, sajátos jegyeinek megéreztetése. Népviseletünk iránti tisztelet alakítása.

3. A zenei nevelés tartalma

3. 1. A zenei nevelés anyaga

Magyar népi mondókák, ölbéli játékok, népi gyermekdalok, énekes játékok, ünnepi népszokások dallamai, valamint mondókái. Ez kiegészül komponált gyermekdalokkal, igényesen válogatott kortárs zenei művekkel, rokon és más népek dalaival, játékaival, a környezet hangjainak megfigyelésével, amelyek együttesen fejlesztik a gyermekek énekes-, és mozgás kultúráját, kreativitását.

3. 2. A zenei képességfejlesztés területei

3. 2. 1. Éneklési készségfejlesztése

Tiszta éneklés kialakítása (ld. zenei nevelés anyaga), hallás utáni daltanítással, sokszori gyakorlással és ismétléssel, kis hangterjedelmű dalokon, megfelelő hangmagasságon.

3. 2. 2. Ritmuskészség fejlesztése

Egyszerű szerkezetű és ritmusú mondókák, illetve dalok megszólaltatása az egyenletes lüktetés és a ritmus különböző mozgásformákkal, megfelelő tempóban való hangoztatásával.

3. 2. 3. Halláskészség fejlesztése

A tiszta éneklésre épülve, s az óvodapedagógus fejlesztésének eredményeként alakuljon ki a gyerekek hangmagasság (magasabb–mélyebb), dinamikai (halkabb–hangosabb) érzéke, hangszínérzéke és belső hallása.

3. 2. 4. Formaérzék fejlesztése

Rövid, négylüktetésnyi (bipódikus) ritmus, illetve dallammotívumok hosszának és hangsúlyának megéreztetése, kifejezése énekléssel és mozgással.

3. 2. 5. Alkotókészség fejlesztése

Az óvodapedagógus juttassa el a gyerekeket az énekes-, és mozgásos spontán improvizációtól a szándékos improvizációig úgy, hogy legyenek képesek a gyerekek oldott zenei légkörben az

elsajátított mondókák és dalok összetevőit (mozgást, játékot, szöveget, ritmust, dallamot) önállóan alkalmazni, vagy ismert elemekből új összetevőket kitalálni.

3. 2. 6. Zenehallgatási készség

A gyermekek fejlettségi szintjüknek megfelelően legyenek képesek rövid, élményt adó, elsősorban élő zenei bemutásokat figyelemmel, érdeklődéssel végighallgatni.

Óvodapedagógus feladata:

- sokat és tisztán énekeljen, törekedjen a zenei élmény nyújtására
- az életkornak megfelelő hangterjedelmű énekeket válasszon
- az alapvető feltételeket teremtsen meg az énekes játékokhoz
- segítse elő és formálja a gyermek zenei ízlésének és mozgáskultúrájának alakulását
- gyűjtsön népi énekes játékokat, ezeket gyakran játssza a gyermekekkel
- gondoskodjon arról, hogy a zene mindig örömforrás legyen
- fejlessze a gyermek ritmusérzékét, hallását, zenei mozgását
- ösztönözze a gyerekek zenei alkotókedvének kialakulását
- használja ki a zene elcsendesítő, feszültségoldó hatását
- vegye figyelembe az énekek, mondókák, zenei feladatok kiválasztásánál az igényességet, az évszakokhoz, néphagyományokhoz és az ünnepekhez kapcsolódó anyagot válasszon
- a zenehallgatás anyaga tartalmazza nemzetiségi, etnikai, kisebbségi csoportok dalait, zenéit, klasszikus-, kortárs műveket.
- Az óvodapedagógus hallgatók a mentor óvodapedagógus segítségével a fentiek szellemében igyekezzen megvalósítani a zenei tartalmú feladatait, zenei élményt biztosítani a gyermekek számára.

7. RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZIMUNKA

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül.

Törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.

Cél:

- Eltérő fejlettséget, fejlődési ütemet és élményhátteret figyelembe véve a látás útján történő megismerő, befogadó és alkotó tevékenység fejlesztése.
- Síkon és térben történő vizuális tevékenység során fejlődjön, bontakozzon ki a gyermekek egyénisége és kommunikációs képessége, kreativitása, gyakorlati érzéke.
- Alakuljon ki a világ szépségeire való rácsodálkozás képessége, kiemelten a közvetlen környezetünk innovatív és hagyományos technikai eljárások alkalmazásával.

Feladat:

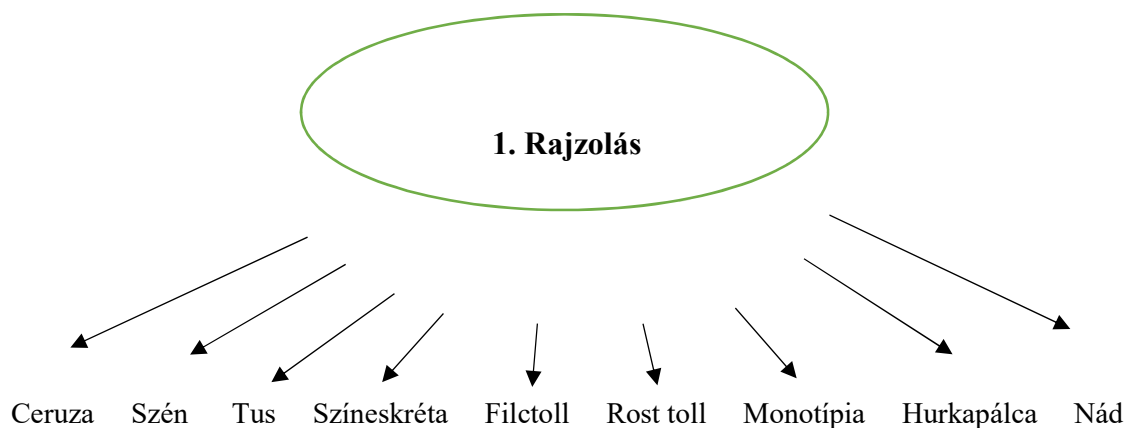
- A tevékenységek során a gyermekek megismertetése az anyagok tulajdonságaival, megmunkálási és kifejezési lehetőségeinek sokféleségével, az eszközök használatával.
- Vegyenek tevékenyen részt környezetük alakításában, legyen igényük az esztétikus tárgyakra, elrendezésekre.
- Saját tapasztalatú megismerés során kísérletezzenek háztartási eszközök, anyagok felhasználásával.
- A gyermekek tér-, forma- és színeképzeiteinek gazdagítása az egész nap folyamán.
- Tevékenységek biztosítása, melynek során fejlődik a gyermekek esztétikai érzéke és szép iránti nyitottsága.
- Képzőművészeti és népművészeti alkotásokkal való ismerkedés.
- Digitális eszközök céltudatos használata /digitális tábla, tablet laptop/ témakörökhöz, projektekhez kapcsolódva.
- A projektszemlélet érvényesülése során aktívan vegyenek részt közvetlen és tágabb környezetük alakításában a környezet elemeinek kreatív felhasználásával.

A vizuális tevékenységek tartalma

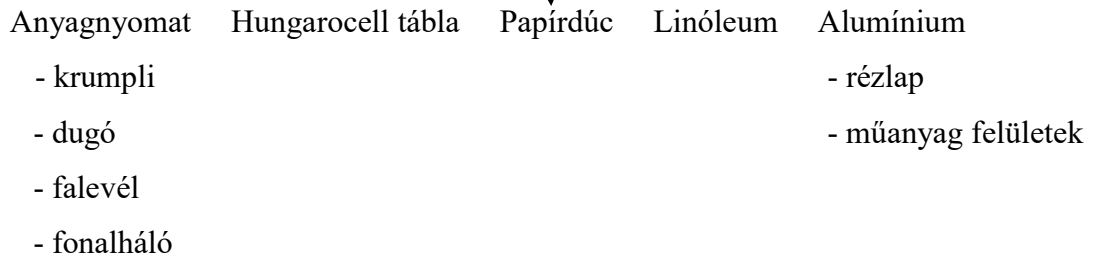
- A technikai eljárások, fogások megismertetése, rajzolás, festés, építés, plasztika, kézimunka területén. Változatos eszközöket, anyagokat, tereket használjanak a gyerekek.
- A gyerekek figyelme irányuljon rá a környezetükben lévő jelenségekre, esztétikai ítéleteket váltsanak ki belőlük.

- A tevékenységek során ismerkedjenek meg a népi hagyományok eszközvilágával, technikáival és a díszítőművészet motívum elemeivel.
- Online formában megismerhető vizuális tevékenységek szelektált alkalmazásával alakuljon igényességük.
- A gyerekek önfejlődése és az irányított pedagógiai fejlesztés összhangja érdekében szükséges és lehetséges a különböző technikai eljárások kombinálása, a többszöri gyakorlás lehetőségével készségeik fejlődnek, differenciált segítségnyújtással egyéni fejlettséghez és képességhez igazodva.
- Képzőművészeti irányzatok, alkotások megismerésén keresztül technikai kísérletek, vizuális játékok alkalmazása. /Land-art művészeti irányzat/
- Újra felhasználás szemléletének a megalapozása.
- Játékos problémahelyzetekben a szín-forma-térképzet fejlesztése során érzékelés, észlelés, testséma és motorikus képességek alakítása.
- A gyerekek ismerkedjenek műalkotásokkal, környezetükben lévő alkalmazott képzőművészeti tárgyak forma és színvilágával, hogy gazdagodjon képi gondolkodásuk, szép iránti nyitottságuk.

VIZUÁLIS TEVÉKENYSÉGI KÖRÖK

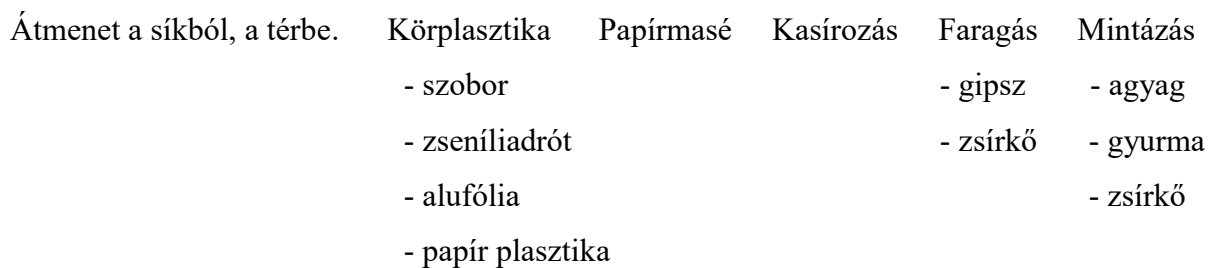
2. Sokszorosított grafikai eljárások

3. Festés, képalakítás

4. Térbeli alakítások

5. Kézimunka, kézművesség

Edények, játékszerek, hangszerek készítése különböző anyagokból

Szövés, fonás Batikolás Tojásfestés Varrás

Az óvodapedagógus feladata

- Az óvodapedagógus tudatos, tervszerű felkészülése a tevékenység alapja.
- Biztosítja a szükséges feltételeket: hely, idő, eszköz, anyag, valamint az előzetes élmény, tapasztalatszerzési lehetőségek átgondolásával az egész nap folyamán.
- Megfelelő szervezeti formák kialakítása a nap folyamán gyermekek tevékenykedési vágyának kielégítésére.
- Nyugodt, oldott légkör, műhelyhangulat kialakítása az alkotó tevékenységekhez. Érvényesítse az alkotó játékosság elvét.
- Legyen aktív résztvevője és modellje a környezetalakításnak, a felfedezéseknek, gyönyörködés alkalmával, ugyanakkor önállóságra serkentsen.
- Személyiségében a tolerancia, az elfogadás domináljon, a gyerekek munkáit értéként kezelje.
- Támogassa kommunikáció gazdagodását: új fogalmak, oksági összefüggések felfedezését.
- Biztosítson lehetőséget képzőművészeti kiállítások megtekintésére.
- Ismertesse meg az eszközök használatát, a technikai eljárásokat.
- A tevékenységhez megfelelő térviszonyok /természetes fény/ biztosítása.
- Lehetőség szerint szabad levegőn történő tevékenykedés.
- Alakítsa ki a gyermekekben – mintaadással is a helyes testtartás igényét.
- A hallgató a gyakorlat során különböző technikai eljárások megismertetésével járuljon hozzá a gyerekek vizuális kultúrájának fejlesztéséhez.

- Online formában megismerhető vizuális tevékenységek alkalmazása saját módszerekkel egybevetve, gyakorlati tapasztalatok alapján, fejlettségi szinteket figyelembe véve.
- Környezettudatos szemlélet alakítása az újrahasznosítással.
- Projektekhez kapcsolódva esztétikus, változatos környezet alakítása a gyermekek ötleteinek, munkáinak megjelenítésével.
- A művészeti tartalmak komplexitásának alkalmazása, vizuális technikák, alkotások beépítésével.

Tehetséggondozás

- Pályázatok adta lehetőségek kihasználása, egyéni képességekhez igazodva különböző területek, élmények mozgósítása, technikai sokszínűség biztosítása.
- MINI GALÉRIA
 - Egyéni alkotások bemutatásával lehetőség biztosítása kiemelt képességterület megmutatására közösségi rendezvényen kiállítás keretében.

8. A KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE

Cél: A külső világ tevékeny megismerése hassa át az óvodai nevelés egész folyamatát!

Feladat: A gyermekek életkoruknak, egyéni képességeiknek, érdeklődésüknek megfelelő szintű ismereteket szerezzenek az őket körülvevő világról, a világ jelenségeiről, természeti és társadalmi környezetükről. Pozitív érzelmi viszony alakuljon a természethez, az emberi alkotásokhoz, ismerkedjenek azok védelmével.

A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét.

A tevékenység tartalma

A környező világ megismerése

Matematikai tapasztalatszerzés

- természeti
- társadalmi
- családi és tárgyi kultúra
- szülőföld (lakóhelyi környezettel)
- jelenségekkel
- folyamatokkal való ismerkedés, tapasztalatszerzés
- természetes módon ismerkedés az anyagokkal (sárkányha, jegezés, fény-árnyék)
- magas ágyások gondozása
- kisállatok gondozása
- helyi hagyományok, jeles napok megismerése, gyakorlása
- zöld óvoda
- környezetvédelem
- környezettudatos magatartás megalapozása

- környezetben
- tevékenységekben
- élethelyzetekben szerorzhető matematikai tapasztalat (becslés, összehasonlítás, mérés egységekkel, analízis, szintézis, asszociáció, absztrakció)

Életkori jellemzők, melyeket figyelembe veszünk a külső világ tevékeny megismerése során:

- A gyermek érzelmi alapon ismerkedik az őt körülvevő világgal. Ezért törekednünk kell arra, hogy a gyermeket olyan hatások érzék, amelyek környezetük felfedezésére, rácsodálkozásra ösztönözik.
- Megismerő tevékenységét érzelmei, kíváncsisága és tevékenységi vágya vezérli. Nemcsak tevékenykedni akar, de ismereteit, tapasztalatait is tevékenységei által szerzi. Lehetőséget kell biztosítani arra, hogy a tapasztalás és folyamatos tevékenység (játék, munka, tanulás) közben érzék, a környező valóságot és dolgozza fel ezt a maga számára.
- A gyermek motivált állapota lehetőség arra, hogy segítsük a megismerő, felfedező, kísérletező tevékenységét, segítsük abban, hogy fedezze fel és cselekvően részt vegyen környezetének alakításában.
- A világból annyit ismer meg, amennyit érzék, szerveivel felfog.

Szervezzük úgy az óvodai életet, hogy mód legyen szemlélődni az őt körülvevő világról, világ rejtelméről, lehetőleg minden érzékével megtapasztalhasssa azt.

- A gyermek szinkretikus gondolkodása következtében a környezetet a maga egészében, körvonalában, totalitásában érzékeli, a számára érdekest emeli ki, ez lesz számára a dolgokhoz, jelenségekhez tartozó lényeges – ezért fontos feladat az ok-okozat megláttatása.
- A világ felfedezése, a képszerű szemléletes gondolkodás fejlődése segíti a nyelvi-kommunikációs képesség fejlődését.
- Ismereteit, tapasztalatait társaival közösen szerzi az együttműködés során, így társas kapcsolatainak bővülése olyan erkölcsi tulajdonságok fejlődését segíti, mint pl. segítségnyújtás, együttérzés, önzetlenség, figyelmesség, egymás sikerének elismerése.
- A gyermek pszichikus fejlődése a külvilággal való kölcsönhatásban alakul. Minden, amit lát, hall, tapasztal, amivel tevékenykedik, ismerkedik, új magasabb szintű képességek kibontakozását eredményezik.
- A természetre figyelő, óvó-védő, környezettudatos szemlélet és magatartás, a személyiségfejlődés legfőbb mutatója.

Óvodapedagógus feladata:

- A természetre és emberi alkotásokra figyelő óvó-védő szemlélete alapján együttműködésre épülő tevékenységeket szervezzen a gyerekek számára.
- A gyermekek belső szükségleteire építve sokszínű, komplex tevékenységeket biztosítson, életkori sajátosságok és egyéni eltérések figyelembevételével.
- Vegye figyelembe a gyermekek cselekvő aktivitását.
- A tevékenységek szervezésénél építsen a szülők, nagyszülők aktivitására, szerepvállalásukra.
- Szervezzen projekteket, a témaválasztásoknál adjon teret a helyi aktualitásoknak, személyes kezdeményezéseknek.
- Használja ki a természetes élethelyzeteket.
- Szabad, spontán szerzett tapasztalatok rendszerezésével – az ok-okozati összefüggések megláttatása.
- A tágabb környezet megismerése érdekében szervezzen sétákat, kirándulásokat erdőn, mezőn, vízen szerzett élmények és tapasztalatok biztosítása.

- A környezetvédelem, a környezettudatos magatartás megalapozása, kialakítása kiemelt feladata legyen!
- Ismertesse meg a környezetvédelem alapjait: a Föld, a levegő, a víz, a növény- és állatvilág, valamint a tájvédelem meghatározó szerepét.
- Környezetbarát szokások megalapozása: takarékoskodás a vízzel, árammal; hulladékgazdálkodási alapszokások kialakítása.
- Biztosítson lehetőséget a kulturált udvar, kisállatok ápolására.
- Szervezze meg a magaságyás gondozását, ápolását a négy évszakra megfelelően.
- A tevékenységek szervezése közben tartsa szem előtt a cselekedtetés, a tapasztalatszerzés dominanciáját.

A környezet mennyiségi, téri, alaki, nagyságbeli viszonyai – matematikai nevelés

1. A matematikai nevelés célja:

- A környező világ matematikai tartalmú összefüggéseinek megtapasztalása, a matematika nyelvének, fogalmainak megismerése, használata élethelyzetekben.

2. A matematikai nevelés feladatai:

- A gyermekek matematikai érdeklődésének felkeltése, a matematikai szemlélet megalapozása.
- Közvetlen környezetükben végzett tevékenységek során a konkrét tárgyakkal végzett műveleteken keresztül a matematikai viszonyok, összefüggések megtapasztalása.
- Pozitív viszony kialakítása, a problémahelyzetek megoldása, a logikus gondolkodás megalapozása.
- Divergens gondolkodás fejlesztése, sokszínű megoldások keresése. Kreativitás fejlesztése.

A környező világ megismerése elképzelhetetlen a rá jellemző formai és mennyiségi viszonyoktól, melyek a valóságban komplex módon jelennek meg. Az óvodába kerülő gyermek már rendelkezik bizonyos matematikai tapasztalattal, élménnyel, matematikai fogalmakkal. A spontán helyzetek alkalmasak a mennyiségi, alaki, nagyságbeli, téri viszonyok megismerésére. 5-6-7 éves korban egyre nagyobb érdeklődést mutatnak a matematikai tevékenységek iránt, indokolt az óvodai élet során a matematikai tapasztalatszerzés más formáira építve a személyiségfejlesztés.

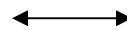
A matematikai nevelés tartalma

Tartalom

<p>1. Számfogalom előkészítése, alapozása</p> <ul style="list-style-type: none">- Halmazok: létrehozása, összehasonlítása, számosságuk érzékelése, megnevezése- Halmazokkal végezhető műveletek: egyesítés, bontás, halmazok különbsége <p>2. Kiterjedések – összehasonlítás</p> <ul style="list-style-type: none">- Síkbeli kiterjedés- Térbeli kiterjedés- Magasság, hosszúság, szélesség- Mérések <p>3. Testek és síkmértani formák</p> <ul style="list-style-type: none">- Geometria- Összehasonlítás- Szimmetria megismertetése <p>Relációk térben – térben való tájékozódás</p>
--

Tapasztalatszerzés formái

<ul style="list-style-type: none">- Természetes környezetben- Tevékenységekben- Élethelyzetekben- Az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységekben
--

A matematikai nevelés elsősorban gondolkodásfejlesztés. A gondolkodás azokra a tapasztalatokra épít, amelyeket a gyermek megismerő tevékenysége során szerez.

1. A SZÁMFOGALOM ELŐKÉSZÍTÉSE, ALAPOZÁSA

Érzékelés-észlelés: A megismerő tevékenység alapja az észlelés. Fontos, hogy az óvodai élet során olyan helyzeteket teremtsünk, hogy a különböző érzékszervek segítségével sokszínű tapasztalatokat szerezhessenek.

A számfogalom kialakulása egy érési folyamat eredménye. Ennek a lappangó rendszernek a fejlődését kívánjuk segíteni. Halmazokat, mennyiségeket mérnek össze. Ezek a tevékenységek magukban hordozzák a párosítást, az ugyanannyi és ugyanakkora előállítását. A jellegzetes darabszámok (2 kéz stb.). Kis számok, gyakran előforduló összképek (dobókocka) felismerése és számlálás nélküli megnevezése. A darabszám változásokkal utazgatnak a számkörök között.

A fejlődés jellemzője, hogy a gyermekek érdeklődése 5 éves kor körül a természetes számok iránt jelentősen fejlődik. A halmaz elemeinek számlálásával párhuzamosan ismerkednek a sorszámokkal, szemléletes gondolkodásuk segítségével matematikai műveleteket végeznek (bontás, hozzáadás, elvétel stb.). Az óvodai élet utolsó évében képesek

egyszerűbb matematikai műveleteket verbálisan is elvégezni, egyszerűbb helyzetekben matematikai nyelven kommunikálni.

HALMAZKÉPZÉS

Válogassanak, csoportosítsanak, osztályozzanak látás, hallás, tapintás alapján felfedezett tulajdonságok szerint (lágy-kemény, szín, forma, kellemes-kellemetlen stb.).

Halmazok rendezése számosság szerint:

- Halmazok számossága: több, kevesebb, ugyanannyi
- Halmaz- és részhalmazképzés, két halmaz ugyanannyivá tétele
- A halmazok közötti azonosság, különbözőség bizonyítása – egy egyértelmű hozzárendelés, párosítás
- Adott halmaz számosságának kifejezése számlálással – tőszámok
- Sorszámok – egyetlen elem helye a sorban

Halmazokkal végezhető műveletek:

- A számképzetek eredményes kialakítása
- Halmazok egyesítése számosság vagy más tulajdonsággal
- Halmazok különbsége
- Halmazok bontása: halmaz-részhalmaz

2. KITERJEDÉSEK - ÖSSZEHASONLÍTÁS

A gondolkodás fejlődésében leggyakoribb az összehasonlítás műveletének alkalmazása. Az azonosságok és különbségek felfedezéséhez szükséges az analízis-szintézis, általánosítás, absztrahálás, gondolkodási műveletek alkalmazása. Ezeket a gondolkodási műveleteket végzik a gyermekek a szétválogatások és a sorba rendezések során (szín, alak, térfogat, súly stb.). A gyakori tapasztalások segítik a képzetek alakítását, majd ezekből a képzetekből alakulnak a fogalmak (gömbölyű, szögletes, könnyebb-nehezebb stb.). Miközben ismerkedik, tapasztal, ítéleteket alkot, logikai kapcsolatokat talál.

- Síkbeli kiterjedés (hosszúság, szélesség)
- Térbeli kiterjedés (hosszúság, szélesség, magasság)

- Magasság, hosszúság, szélesség
- Mérések – mindig valamivel való összehasonlítás: hosszúságmérés, területmérés, térfogatmérés, súlymérés

3. TESTEK ÉS SÍKMÉRTANI FORMÁK (geometriai tapasztalatszerzés)

Az óvodás gyermek számára a geometriából annyi ismerhető meg, amennyi az érzékszerveivel felfogható.

- Taktilis érzékelés segítségével megismerkednek különböző térbeli, síkbeli formákkal /konvex, konkáv/ megtapasztalják ezen testekkel való felhasználási, építési lehetőségeket.
 - A különböző tárgyak egymáshoz való viszonyaiban fokozatosan felfedezik a tájékozódási lehetőségeket /névutók/.
 - Találkoznak tükrös tevékenységekkel.
- A megismerés a térbeli tapasztalásokon keresztül absztrahálódik síkbeli viszonyokká.

- Geometria: gömb, téglatest, kocka, kör, téglalap, négyzet.
- Alapja az összehasonlítás.
- Szimmetria megismertetése – tükörkép játék.

RELÁCIÓK TÉRBEN – TÉRBEN VALÓ TÁJÉKOZÓDÁS

- Nem önálló tevékenységként jelentkezik – bármely téma szerves része.
- Elöl, hátul, alul, felül, előtte, mögötte, közöttte, alatta, felette, elé, mögé, alá, fölé.
- A helyes kifejezést kérdőszavak használatával segítjük: honnan? hová? hol?

Az óvodapedagógus feladata:

- A gyermekek érdeklődését segítse felkelteni a környezet matematikai jelenségei iránt.
- Alakítsa, szervezze úgy a gyermekek tevékenységét, hogy a gyermek több érzékszervét fejlesztve, cselekvő aktivitására építve képesek legyenek a problémamegoldó gondolkodásra.
- Játék során adódó spontán matematika helyzetek kihasználása.

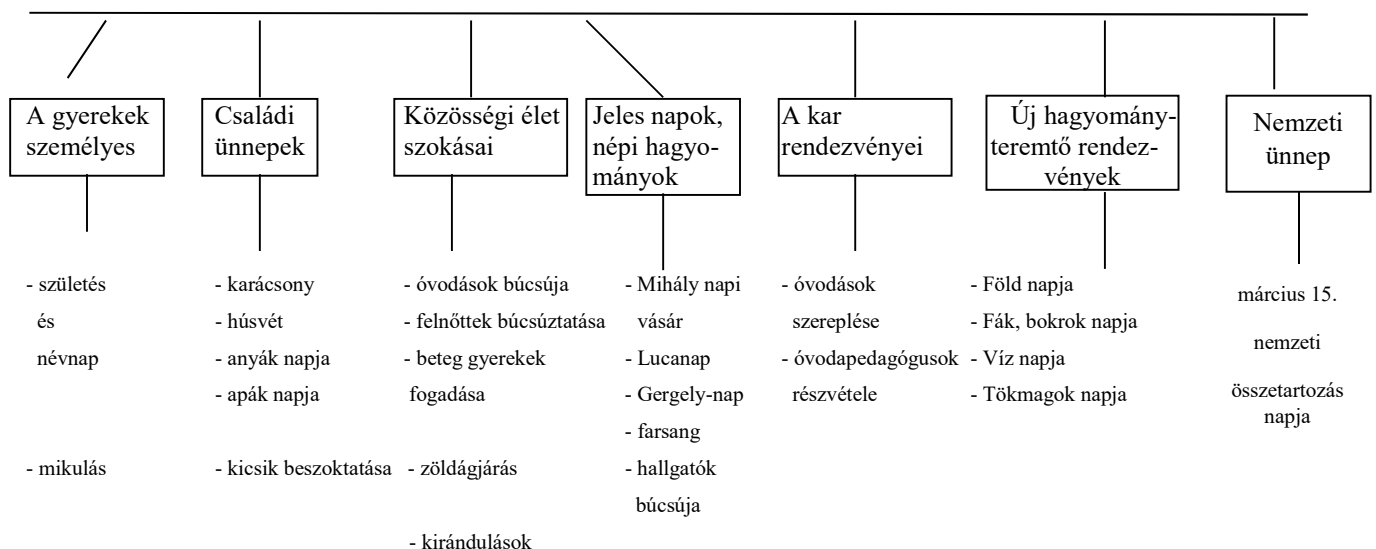
- A munka tevékenységben megjelenő matematikai lehetőségek kihasználása.
- A különböző tevékenységek szervezésében.
- Differenciált fejlesztés – az egyéni képességek figyelembevételével.
- Érdeklődésével segítse a divergens gondolkodás kialakulását.
- Logikai és matematikai szabályjátékok megismertetése.
- Sakkjátékokkal, táblás játékokkal való ismerkedés működteti az alapvető kognitív folyamatokat és funkciókat, ezért ismertesse azokat a mindennapokban.
- Gyermeki tevékenység változatos formájának biztosítása: egyéni-páros-mikrocsoportos szervezéssel.

VI. ÓVODAI ÜNNEPEK, HAGYOMÁNYOK ÁPOLÁSA

Egy-egy ünnepet, eseményt mindig örömteli várakozás, izgalmas készülődés előz meg, ez legyen egy hosszabb folyamat

Az óvodapedagógus egyes ünnepek előkészítésébe, az egész folyamatba vonja be a szülőket és a hallgatókat is. Ezzel teremtsen alkalmat a hagyományokhoz kapcsolódó szokások megismerésére, az ünnepnapok másságának felfedezésére. A szocializációs folyamatban kiemelkedő szerepet kapjon az óvodai nevelés, az ünnep különlegességének a megéreztetése.

Az ünnepek, hagyományok felosztása

A csoportok a nevelési programjuk sajátosságához igazítva dolgozzák fel az ünnepeket, hagyományokat.

Az óvodapedagógus feladata az eltérő szokások, hagyományok megismertetése, a kulturális másság tolerálása, elfogadtatása.

VII. SAJÁTOS FELADATOK A GYERMEKVÉDELEMBEN

Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek az óvodában

1. Jogszabályi háttér

- 126/2008. (XII. 4.) OGY határozat a Nemzeti Tehetség Program elfogadásáról, a Nemzeti Tehetség Program finanszírozásának elveiről, valamint a Nemzeti Tehetségügyi Koordinációs Fórum létrehozásának és működésének elveiről
- 149/1997. (IX. 10.) Korm. rendelet a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról
- 1991. évi LXIV. törvény a Gyermekek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről
- 1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásáról
- 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 2011. évi CLXXIX. törvény a nemzetiségek jogairól
- 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről

- 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- Az 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról
- Szociális munka etikai kódexe

2. Alapelvek

- A gyermeket – mint fejlődő személyiséget – szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg.
- Az óvodai nevelés kiegészítő, hátránycsökkentő szerepet tölt be.
- A Gyakorló Óvoda minden dolgozója tagja a gyermekvédelmi jelzőrendszernek.
- Az óvodapedagógusok, vezetők, gyermekvédelmi felelős, a nevelőmunkát segítő (dajka, pedagógiai asszisztens) összes dolgozó elfogadja, tiszteli, megbecsüli, bizalommal fordul minden gyermekhez.
- A gyermeki jogok védelme, figyelembevétele tiszteletben tartása, érvényesülésének ellenőrzése áthatja az óvodai nevelést.
- Minden partnerrel kommunikatív, partneri viszony kialakítására törekszünk.
- Szem előtt kell tartani az eredményesség alapelvét azt, hogy a segítő munka az érintett gyermek „jól-létét” szolgálja.
- GDPR szabályainak betartása kötelező érvényű, a gyermekekkel foglalkozó minden személy számára (dolgozók, egyéb szakemberek, hallgatók).

3. Jelzőrendszer tagjainak feladatai

- A gyermekek napközbeni ellátása: felügyelet, gondozás, nevelés, foglalkoztatás, étkeztetés,
- kiemelt figyelmet igénylő gyermek, tanuló:
 - a) különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló:
 - aa)* sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló,
 - ab)* beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló,
 - ac)* kiemelten tehetséges gyermek, tanuló,
 - b) a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, tanuló óvoda látogatásának segítése, ellenőrzése.

4. Az óvodapedagógusok feladatai:

- A gyermeki jogok betartatása, azok érvényesítése, a gyerekek érdekeinek képviselése, a hátrányos megkülönböztetés, a diszkrimináció megelőzése.
- A gyermeki személyiség kibontakoztatásának elősegítése.
- Prevenációs lépések kezdeményezése az óvodai fejlesztést végző szakemberek felé (gyógypedagógusok, fejlesztő pedagógus, pszichológus, logopédus team munka).
- Esélyegyenlőség biztosítása.
- Hátrányos és veszélyeztetett helyzet felismerése, jelzőrendszer működtetése, szükség esetén alkalmasszerűen belső esetmegbeszélés szervezése.
- Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek feltérképezése.
- Segíti a szülői jogok érvényesítését és a köteleességek betartását.
- Figyelemmel kíséri, és segíti a gyermek rendszeres óvodába járását.
- A feltáró munka után a felzárkóztatást, tehetséggondozást a szükséges szakemberek bevonásával megtervezi, megvalósítja. Tapasztalatok, megfigyelések rögzítése a személyiség naplóba.
- A szülőkkel együttműködő kapcsolatot alakít ki.
- Az óvodapedagógus tájékoztatja a hallgatókat a gyermekcsoport szociális helyzetéről, eseti segítségnyújtás lehetőségeiről.

5. A gyermekvédelmi felelős feladatai:

a) Óvodán belüli feladatai (támogató, informáló tevékenység)

- A gyermekek családjának anyagi helyzetétől függően a szülő kérelmére, ill. önállóan is kezdeményezi, segíti a megfelelő szociális segítséghez jutást (pl. települési támogatás, rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény stb.).
- Szükség esetén az óvodapedagógussal, a családsegítő és gyermekjóléti szolgálat munkatársával családlátogatáson vesz részt.
- Tájékozódik, folyamatosan figyelemmel kíséri, nyomon követi a krízisben lévő, gyermekvédelmi szakellátásban vagy hatósági intézkedés alatt álló gyerekeket, családokat.

- Figyelembe véve a családok sajátosságait, érvényesíti az intervenciós gyakorlatot, segítségnyújtást.
- Óvodán belül segítő szolgálatot szervez.
- Segíti az óvodapedagógusok gyermekvédelmi tevékenységét, működteti a „belső jelzőrendszert”.
- A hátrányok kiegyenlítését segítő intézkedések végrehajtásával prevenciós munkát végez.
- Segíti a Szülői Szervezet tevékenységét, szülői programok szervezését, a szülők számára információt nyújt, tanácsot ad.
- Gyermekvédelmi tevékenységéről beszámol az igazgatónak.

b) Külső kapcsolatok együttműködések

- Kapcsolatot tart a nemzetiségi önkormányzatokkal, civil, egyházi szervezetekkel.
- A gyermekek veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetése érdekében együttműködik a gyermekjóléti szolgálattal, ill. a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatellátó más intézményekkel, hatóságokkal (gyámügy, védőnők, rendőrség, családsegítő, nevelési tanácsadó stb.).
- Esetmegbeszéléseken, esetkonferenciákon, szakmaközi megbeszéléseken, továbbá tanácskozáson vesz részt.
- Folyamatosan kapcsolatot tart az óvodai és iskolai szociális segítővel.
- Segíti az óvodai szociális segítő munkáját, az óvoda és a segítő közötti információ áramlást.
- Esélyegyenlőségi tervet készít (évenként).

6. Az igazgató gyermekvédelmi feladatai:

- Irányítja és ellenőrzi az óvodában folyó gyermekvédelmi munkát.
- Koordinálja az esélyegyenlőségi terv megvalósulását.
- Érvényesíti a gyermek mindenképp felett álló érdekét, és ellenőrzi annak megvalósulását.
- Felveszi a kapcsolatot az illetékes gyermekvédelmi és családsegítő szervezetekkel, így a családsegítő és gyermekjóléti szolgálattal/központtal.
- Gondoskodik a gyermekvédelmi felelős továbbképzéséről és beszámoltatja az elhangzottakról.

- A gyermekeket érintő gyermekvédelmi intézkedésekben az óvodapedagógusokkal folyamatosan egyeztet és a megfelelő intézkedéseket megteszi.
- A gyermek sérelmére elkövetett bűncselekmény gyanúja esetén azonnal segítséget nyújt és beavatkozik.
- Szükség esetén hatósági eljárást kezdeményez rendőrség, gyámhatóság felé.
- Írásban tájékoztatja a szülőket a gyermekvédelmi felelős és az óvodai és iskolai szociális segítő, a gyermekjogi személyéről és elérhetőségéről.
- Segítségére van a szülőknek problémáik megelőzésében és megoldásában.

7. Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátása a Gyakorló Óvodában

Kiemelt figyelmet igénylő gyermek, tanuló (1. ábra) a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 4. §-ának 13. bekezdése alapján az a gyermek vagy tanuló, aki

- a) különleges bánásmódot igényel,
- b) a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, tanuló,
- c) tartós gyógykezelés alatt álló gyermek, tanuló,

Különleges bánásmódot igénylő gyermek:

- a) sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló;
- b) beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló;
- c) kiemelten tehetséges gyermek, tanuló.

1. ábra: A köznevelési törvényben megjelenő fogalmak egymáshoz való viszonya

1. ábra forrás: Izsóné Szecsődi Ildikó – Hujber Tamásné (2015): *A kiemelten tehetséges gyermekek, tanulók gondozásának szakszolgálati protokollja* 6. old.

A sajátos nevelési igényű gyermekek

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető el a megfelelő fejlettségi szint.

A sajátos nevelési igényű gyermekek intenzív megsegítésének, többirányú kezelésének, integrált óvodai nevelésének és differenciált beiskolázásának problémája az utóbbi időszakban egyre hangsúlyosabb kérdésként vetődik fel.

A korai felismerés és fejlesztés gondolata fokozottabban szerepet játszik, hatása a jogszabályi változásokban realizálódik.

A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésének felvállalását csak megfelelő szakemberek biztosításával, segítségével tudjuk megoldani.

A sajátos nevelési igényű gyermekek jogai

A sajátos nevelési igényű gyermeknek különleges gondozás keretében, állapotának megfelelő pedagógiai és speciális irányú ellátásban kell részesülnie attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították.

Amennyiben a gyermek tankötelezettségét sajátos nevelési igénye miatt nem tudja teljesíteni, attól az évtől, amelyben az 5. életévét betölti, az óvodai nevelési év első napjától kezdődően a fejlődését biztosító, fejlesztő felkészítésben vesz részt. A képzési kötelezettség a tankötelezettség fennállásának végéig tart, idejének meghosszabbításáról a szakértői és a rehabilitációs bizottság dönt.

A sajátos nevelési igényű gyermek szüleinek joga és kötelessége

A szakértői vélemény eredménye alapján gyermekét a megfelelő nevelési-oktatási intézménybe írassa.

A hallgató a gyakorlat során ismerkedik a kiemelt figyelmet igénylő gyerekekkel. Az óvodapedagógus mintaadása révén igyekszik elsajátítani a gyerekekkel való sajátos bánásmódot, viselkedésformát, attitűdöt.

8. Az óvodai és iskolai szociális segítő szerepe, feladatai

2018. szeptember 1. óta minden intézményhez tartozik egy **szociális segítő**. A szociális segítő tevékenység alapvető célja: a rendszerben résztvevők számára adekvát szakmai segítségnyújtás ahhoz, hogy képesek legyenek felismerni és jelezni a viselkedés háttérében rejlő problémákat; elsődleges prevenciós programok hatékony működtetése; a gyerekek veszélyeztetettségének megelőzésében és segítségnyújtásában való aktív részvétel; a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek helyzetén való javítás, a lehetőségek minél szélesebb körben való kihasználása.

Szociális segítő kiemelt feladatai

- észlelő- és jelzőrendszer működtetése
- szakmaközi megbeszélések kezdeményezése

- szülők tájékoztatása a Gyermekjóléti Szolgálat által nyújtott lehetőségekről, szolgáltatásokról
- gyermekvédelmi munka támogatása
- kapcsolattartás az igazgatóval
- az alapellátásban részesülő családok helyzetéről folyamatos tájékoztatás, tájékozódás
- életvezetési segítségnyújtás, segítő beszélgetés és kapcsolattartás, családsegítés, szabadidős programok szervezése
- intézmények, közösségek mentálhigiénés igényeinek, szükségleteinek feltárása
- a gyermekek megfigyelése csoporthelyzetben, pedagógus kérésére
- hivatalos ügyek intézésének segítése, szociális ügyintézés
- szülőcsoportok szervezése, vezetése
- konfliktuskezelés szülő-pedagógus, szülő-gyerek stb.
- nevelési értekezleteken való részvétel
- közösségi programok szervezése

Az óvodában a szakemberek által végzett gyermekvédelmi segítő munka a gyerek és családja komplex segítése - a családi nevelést kiegészítve - révén hozzájárul a gyerekek harmonikus személyiségfejlődéséhez. Mindez egy gyermekvédelmi team munkája révén érhető el, amiben a gyermekvédelmi szakemberek mellett részt vesznek az óvodában dolgozó segítő szakemberek: pszichológus, logopédus, gyógypedagógus, stb.

9. Az óvodás kor végére a gyermekek a következő fejlettségi szintet érik el

- Teherbíró képességük, megküzdő képességük nő.
- Törekvéseikben kompetensen viselkednek.
- A gyermekek a támogató környezetben elérik az iskolakészültséget, az óvoda-iskola átmenet zökkenő mentessé válhat.
- A gyerekek az eltérő szükségleteiket, gondolataikat, véleményüket szabadon, megfelelő módon kifejezik.
- Attitűdjüket pozitív hozzáállás jellemzi önmaguk- és mások felé.
- A partneri kommunikáció, a szakmai együttműködések, intervenció hatására a lehető legkisebb sérülést, traumát élik át a gyerekek, ezáltal önértékelésük, önbecsülésük egészséges, reális.
- Önmagukkal és környezetükkel harmóniában élnek.

VIII. AZ ÓVODAI NEVELÉS DOKUMENTÁLÁSA

A **tervezés** az óvodapedagógus tudatos, tervszerű tevékenységének elengedhetetlen feltétele a gyerekek fejlődésének segítése érdekében.

A gyermekek fejlődésének nyomon követése

Minden gyerekről „Fejlődési naplót” kell vezetni, megfigyelések, folyamatrögzítések és a mérés változatos módszereivel.

A megismerés folyamata:

- Családi háttér megismerése – családlátogatás során.
- Az anamnézis elkészítése (alapvető adatok).
- A gyermek megfigyelése – s az eredmény rögzítése (óvodáskor kezdetén).
 - játéktevékenységben (élmények, tapasztalatok, szokások, érdeklődés, társas kapcsolat...)
 - mozgásfejlettségében
 - önkiszolgáló tevékenységében
 - beszédképességében
- A gyermek fejlődésének folyamatos nyomon követése
 - feljegyzések készítése a kiugró eseményekről, fejlődési üteméről (tevékenységekben)
- Mérés alapján a fejlettség megállapítása (tanköteles korú gyerekeknél)
 - nevelési területenként vagy
 - képesség területenként (értelmi, szociális, motorikus, beszédképesség)
- A tanköteles korú gyerekek iskolai életre való felkészítése érdekében mérést kell végezni **év elején:** a logopédus **év közben** – decemberig – az óvodapedagógusok
- A gyerekek fejlettségéről tájékoztató beszélgetést kell szervezni a szülőkkel **évi két alkalommal**, ha szükséges többször.

A tanulási folyamat tervezése

Az óvodapedagógusok élhetnek a módszertani szabadság lehetőségével. Tervezésüket a csoportban alkalmazott nevelési program sajátossága és a hallgatói képzés határozza meg.

A tervezés fajtái: hosszú távú (három éves, éves, havi)
 rövid távú (heti, napi)

A tervezés formái:

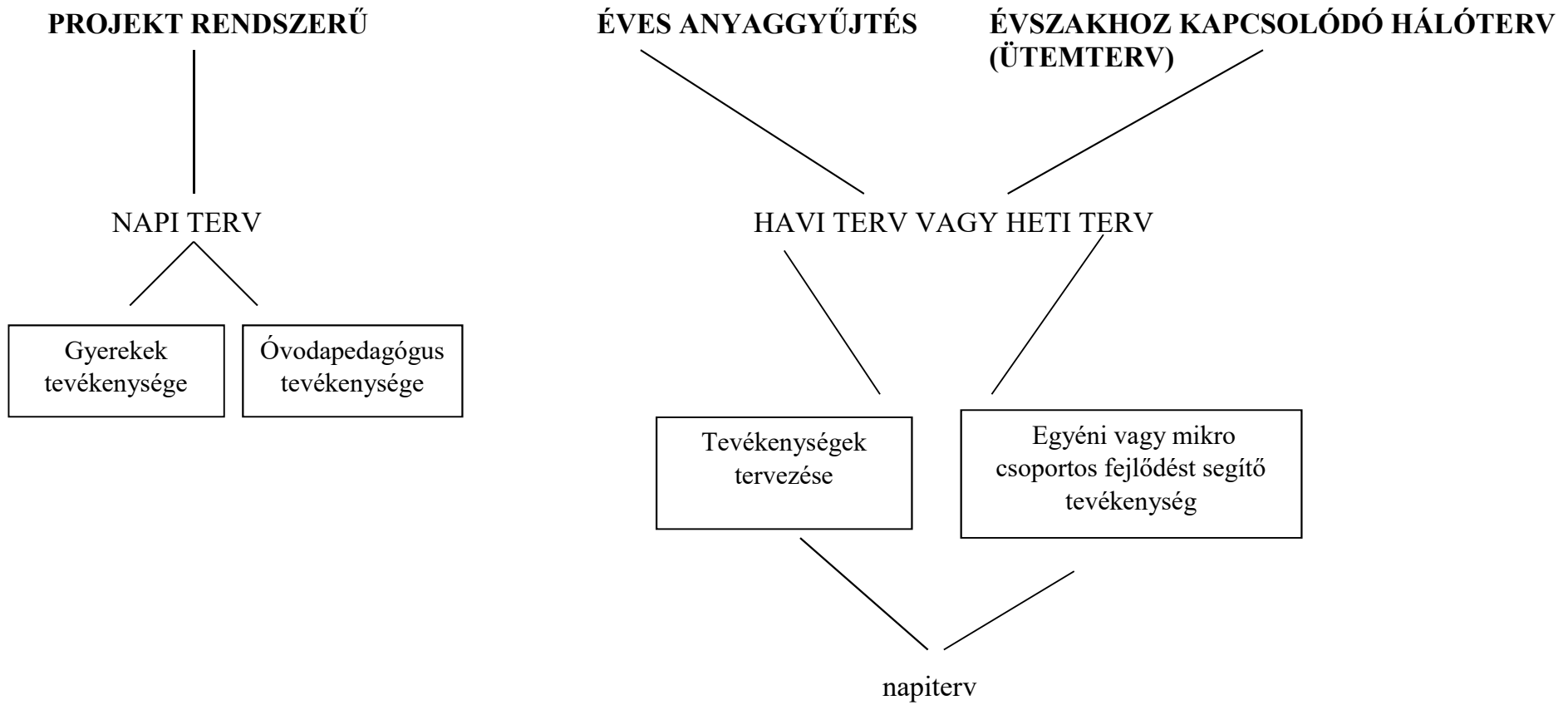
- éves anyaggyűjtés
- évszakhoz kapcsolódó negyedéves terv (hálóterv vagy projekt rendszerű tervezés)
- heti terv – heti pedagógiai program
- napi terv (az óvodapedagógus igénye és a program specifikumaira tekintettel)
- a képzés igényei szerint vázlat, mintavázlat készítése

A tervezés időkeretei:

I. szeptember 1. – május 31.

II. június 1. – augusztus 31.

TERVEZÉS (alternatívák)

IX. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

- A **testileg** egészségesen fejlődő gyermeknek hatéves kora körül el kell jutnia az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikusabb. Erőteljesen fejlődik a mozgáskoordináció és a finommotorika. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan legyen képes irányítani.
- A **lelkileg** egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével álljon készen az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek. Érzékelése, észlelése fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának érje el az egyéni képességeinek megfelelő szintet.

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél:

- Az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés.
- Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele.
- A cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi, fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek:

- Érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni; minden szófajt használ; különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot; tisztán ejti a magán és mássalhangzókat (a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek); végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét.
- Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat;
 - o ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait;
 - o ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét;

- felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit.
 - ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek;
 - elemi mennyiségi ismeretei vannak.
- Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőtellel és gyermektársaival, amennyiben az iskolai légkör ezt lehetővé teszi.

A szociálisan érett gyermek:

- Egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni; késleltetni tudja szükségletei kielégítését.
- Feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg.
- Kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

MELLÉKLETEK

A nevelőmunkát segítő játékok és egyéb eszközök

1. Játék és játékeszközök

JÁTÉKESZKÖZÖK:

- építőjáték (fa és műanyag)
- homok-víz asztal
- modern játékok
- konstrukciós játékok (zaks, legó, loggi-vár...)

A szerepjáték eszközei:

- családi játék
- orvosos játék
- társadalmi boltos játék
- társadalmi jellegű játékok

Szabályjátékokhoz:

- autók
- kártyák
- autópályák
- társasjátékok
- kirakók
- memória játékok

Barkácsoláshoz:

- barkács készlet
- különböző anyagok

Mozgásos játékhöz:

- TINI-KONDI
- WESCO elemek
- szalagok
- tornaszőnyeg

Vers-mese eszközei:

- könyvek
- bábok
- fejdíszek

- kártyák
- paraván
- szőnyeg

Mozgás eszközei:

- labdák
- tornaszőnyeg
- karikák
- babzsák
- zsámoly
- torna pad
- bordásfal
- szalagok
- kislabdák
- csuklópánt
- jelölő szalagok
- hangot adó eszközök (csengő, síp...)
- motivációs eszközök (bábok, értékelő tárgyak.)
- (udvaron: ugró gödör)

Ének, zene, énekes játék eszközei:

- dallamjátészó és ritmust játészó hangszerek - felnőtt, gyerek – (fúruya, metallofon, dob, cintányér, háromszög...)
- hangvilla
- fejdíszek
- saját készítésű zeneszerszámok (papírdobok, csengettyűk, pengetők kellékei)

Rajzolás, mintázás, kézimunka eszközei:

- fogyóeszközök: festékek, anyagok, agyag, zsírkréta, ecsetek, filctoll, tempera, színes ceruza, grafitceruza, színes papírok, rajzlapok, műszaki karton, színes kartonok...
- asztalok, állványok...

A külső világ tevékeny megismerésének eszközei:

- természettudományi jellegű könyvek
- nagyítók
- mikroszkóp
- DVD-k
- társasjátékok
- műszaki berendezési tárgyak (DVD lejátszó, magnó, dia vetítő...)

A matematika eszközei:

- különböző méretű, anyagú, súlyú, alakú és színű tárgyak
- mérő eszközök
- tükör
- dobókocka
- memória játék
- párosító elemek
- síkbeli tárgyak (mágnes tábla és elemei)

Munka jellegű tevékenységek eszközei

csoportszobában:

- gyermek-takarító eszközök (seprű, lapát)
- jelölő eszközök (naposi tábla, fejdíszek, értékelő táblák, kitűzők...)

udvaron:

- gyermek méretű kerti szerszámok (gereblye, ásó, kapa, lapát, lombhúzó, talicska...)
- a munkát segítő eszközök: kosarak, kötények, kesztyű, ...

Udvari eszközök:

- homokozó játékok
- mozgásos játékeszközök
- labdák
- célba dobó játékok
- karika
- futball kapu
- kosárlabda palánk

- rollerek
- ugráló labdák
- napvédő sátrak
- babák
- autók
- plédok
- szivacsok

Nevelőmunkát segítő eszközök

- diavetítő
- aspectomat
- vetítő vászon
- magnó
- televízió
- DVD lejátszó
- speciális felszerelések
- fényképezőgép
- számítógép

Logopédiai eszközök:

- társasjátékok
- kártyák
- tükör
- szívószál
- különböző méretű és anyagú eszközök
- íróeszközök

I. Helyiségek bútorzata és berendezési tárgyak

Eszközök és felszerelések:

1. csoportszoba (12)
2. tornaszoba

3. logopédiai foglalkoztató
4. játszóudvar
 - udvari tároló
 - udvari homokozó
5. igazgatói iroda
6. igazgatóhelyettesi szoba
7. gazdasági iroda
8. orvosi és elkülönítő szoba
9. nevelőtestületi szoba
10. gyermeköltözők (12 db + tornaszoba öltöző)
11. gyermekmosdók (12 db)

II. Tisztálkodási és egyéb felszerelések

- törölközők (felnőtt)
- törölközők (gyerek)
- asztalterítő
- fektető vászon

III. Felnőttek munkavégzéséhez szükséges eszközök:

- kerti munkaeszközök
- szerszámok
- kosár
- porszívó
- takarítógép (csere)
- vasaló

IV. Egészség és munkavédelmi eszközök:

- étel-mintás üvegtartály
- munkaruha
- védőruha

Legitimációs záradék

1. Elfogadta az óvoda nevelőtestülete 2024 év 03 hó 01nap

Stancsák Tamás

a nevelőtestület képviselőjében

2. Jóváhagyta a fenntartó:

Debrecen, 2024. év. 04. hó. 12. nap

Dr. János

Hatályba lépés dátuma: 2024. 04 hó 01nap

J. János
igazgató

